

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding
Leren en Innoveren – MLI
deeltijd

Hogeschool Inholland

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding
Leren en Innoveren – MLI
deeltijd

Hogeschool Inholland

CROHO nr. 44135

Hobéon Certificering

Datum

31 oktober 2013

Auditpanel

drs. R.B. van der Herberg, voorzitter

dr. A.W.E.A. Bakx, expert

prof. dr. P.W.M. Mahieu, expert

drs. C.T. Koningstein, student

Secretaris

drs. R.F. Stapert

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	45
6.	AANBEVELINGEN	47
BIJLAGE I	Scoretabel	49
BIJLAGE II	Specifieke eindkwalificaties MLI	51
BIJLAGE III	Schematisch overzicht opleidingsprogramma	55
BIJLAGE IV	Programma, werkwijze en beslisregels	57
BIJLAGE V	Lijst geraadpleegde documenten	63
BIJLAGE VI	Overzicht auditpanel / onafhankelijkheidsverklaringen	65

1. BASISGEGEVENS

INSTELLING	Hogeschool Inholland			
status instelling	bekostigd			
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.			
OPLEIDING	Leren en Innoveren			
registratienummer croho	44135			
domein/sector croho	Onderwijs en Lerarenopleiding			
oriëntatie opleiding	hbo			
niveau opleiding	master			
graad en titel	Master of Education			
aantal studiepunten	2-jarig programma: 60 ec's			
afstudeerrichtingen	n.v.t.			
onderwijsvorm	competentiegericht onderwijs			
locaties	Den Haag en Amsterdam			
variant	deeltijd			
relevante lectoraten	- "e-Learning" - "Geïntegreerd Pedagogisch Handelen"			
datum locatiebezoek	14 juni 2013 (Den Haag) 21 juni 2013 (Amsterdam)			
contactpersoon	Micaela de Vries micaela.devries@inholland.nl			
KWANTITATIEVE GEGEVENS				
Instream: totaal instroom	2009	2010	2011	2012
▪ februari (aantal)	15	16	10	2
▪ september (aantal)	13	23	16	35
Rendement: rendement na 3 jaar (in %)	2009	2010		
▪ februari	33,3 %	68,8 %		
▪ september	38,5 %	-		
Docenten: Opleidingsniveau docenten	Bachelor	Master	PhD	
▪ totaal aantal docenten 12 – fte 2,3	1	8	3	
▪ totaal aantal gast experts 12 – fte 0,1		2	10	
Docent–student ratio 1 : 30 ¹				
Contacturen (gemiddeld aantal per week)	1 ^e jaar	2 ^e jaar		
	4,8	3,3		

¹ Omdat het een tweejarige deeltijdopleiding betreft (30 EC per jaar) is de *feitelijke* docent-student ratio 1 : 15.

2. SAMENVATTING

Inleiding

De masteropleiding Leren & Innoveren (hierna: MLI) heeft als doelgroep ervaren leraren uit alle onderwijssectoren en zij beoogt kwaliteitsverbetering van het onderwijs in de organisatie waar de student werkzaam is, mogelijk te maken. De MLI-opleiding is dan ook niet zozeer gericht op verdieping of verbreding van de vakdiscipline van de student –een reeds ervaren leraar immers– maar op diens ontwikkeling tot ‘*educatief* leider (voortrekker)’ binnen de eigen (school)organisatie en op de daarvoor noodzakelijke verdieping van kennis en inzicht in (o.a.) leertheorieën, didactische concepten en veranderkundige concepten en strategieën. Een en ander impliceert, dat de onderwijspraktijk van de (school)organisatie waarbinnen de student opereert, een centrale rol speelt in het MLI-opleidingstraject.

Het feit, dat de MLI-opleiding zich richt op professionals uit *alle* onderwijssectoren, wordt zichtbaar in de heterogene studentpopulatie: leraren uit het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, vmbo, mbo en hbo.

1. Beoogde eindkwalificaties: voldoende

Van professional masters wordt verwacht dat zij een originele bijdrage kunnen leveren aan het ontwikkelen en toepassen van nieuwe ideeën / veranderingen in de beroepspraktijk, via bijvoorbeeld het doen van voor die beroepspraktijk betekenisvol onderzoek. Analyse van de MLI- eindkwalificaties laat zien, dat de opleiding dit inderdaad beoogt. Sterker nog, naar het oordeel van het panel, zijn de beoogde eindkwalificaties (kerneigenschappen van een ‘*educatief* leider’) een goede afspiegeling van de eisen die aan een professional op master niveau worden gesteld. En dan gaat het om zaken als (1) professioneel handelen in zeer complexe en/of nieuwe beroepssituaties, (2) competenties die het beroep, de beroepsgroep of de organisatie raken en dus verder reiken dan de individuele beroepsuitoefening en (3) leiding geven aan het ontwerpen en implementeren van veranderingsprocessen.

De beoogde eindkwalificaties van de masteropleiding sluiten aan bij de ‘Common European Principles for teacher Competences and Qualifications’. Maar een visie op de *functie* en op het *doel van internationale oriëntatie* komt in de beoogde eindkwalificaties niet uit de verf. In feite ontbreekt daardoor een richtinggevend uitgangspunt van waaruit ‘internationale oriëntatie’ in het programma en in het toetsen & beoordelen vorm krijgt. Het panel vindt dit voor een masteropleiding een gewichtig gemis. Reden voor het panel de overigens goed en betekenisvol uitgewerkte eindkwalificaties toch niet met een ‘goed’, maar met een ‘voldoende’ te honoreren.

2. Programma: voldoende

De MLI-opleiding biedt een veeleisend programma aan op een hoog niveau, waarbinnen interactie met het werkveld een vanzelfsprekend element is, met extra aandacht voor het op de eigen praktijk van studenten georiënteerd onderzoek. In de inhoud & leerdoelen en in de toetsing worden de focus en het niveau van de opleiding (het opleiden van ervaren leraren die binnen de beroepspraktijk als ‘*educatief* leider (voortrekker)’ een bijdrage kunnen leveren aan de verdere ontwikkeling van het onderwijs) zichtbaar. Mede dankzij het sterk contextueel en op interactie gerichte didactisch concept, waarbij de inbreng van de studenten, de onderlinge feedback en de feedback van docenten cruciaal zijn, is de opleiding er in geslaagd de reikwijdte, oriëntatie en het niveau van de beoogde eindkwalificaties voldoende zichtbaar te maken in de inhoud en in de vormgeving van het programma. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor de door de studenten op te leveren beroepsproducten in het 1^e en 2^e jaar, waaronder als sluitstuk de ‘masterproef’ en het dossier “Rolontwikkeling in de praktijk”.

Alle redenen voor een oordeel 'goed'. Het panel ziet daar toch van af, omdat het zowel bij 'de intake' als bij 'de studeerbaarheid' toch nog belangrijke verbeteringen mogelijk acht. Dit is voor het panel aanleiding te volstaan met een samenvattend oordeel 'voldoende'.

3. Personeel: goed

Zowel op het niveau van het management als op het niveau van de individuele docent opereert de opleiding actief binnen een uitgebreid professioneel netwerk in het onderwijs. De docenten hebben allen een (relevante) opleidingsachtergrond op ten minste master niveau. Voorts hebben zij een ruime en solide ervaring in het beroepenveld. In termen van onderzoek, discipline- en werkveldkennis & werkveldervaring en in termen van didactische bekwaamheid is de kwaliteit van het docenten dan ook ruimschoots voldoende. De verbinding tussen opleidingsprogramma en werkveld wordt nog eens versterkt doordat de opleiding veelvuldig gebruik maakt van deskundige specialisten die als gastdocenten specifieke masterclasses en werkcolleges verzorgen. Kortom, een hooggekwalificeerd en betrokken docententeam. Dat is ook niet verwonderlijk want het MLI-personeelsbeleid is daar ook uitdrukkelijk op gericht. Tegen die achtergrond komt het panel tot een oordeel 'goed'.

4. Voorzieningen: goed

Huisvesting en materiële voorzieningen zijn in beide locaties ruimschoots toereikend om het programma van de opleiding te realiseren. De digitale leeromgeving en de (overige) ICT-voorzieningen zijn up-to-date en de toegang tot relevante kennisbronnen is goed geregeld. Een sterk punt is de digitale leeromgeving MOODLE met een veelzijdige functionaliteit die prima past bij het MLI-opleidingsconcept met zijn sterke accent op interactie en feedback als zijnde de cruciale elementen binnen het leerproces. De observatie van het auditpanel dat de digitale leeromgeving naadloos aansluit bij het opleidingsconcept, maar vooral ook zijn waarneming dat docenten en studenten er intensief gebruik van maken vormen voor het panel de belangrijkste grond voor zijn oordeel 'goed'.

De *studiebegeleiding* is in haar opzet en doelstelling passend voor een masteropleiding, waar immers van studenten (volwassen professionals) eigen initiatief mag worden verwacht. Studenten zijn overigens van mening, dat de studiebegeleiding in hoge mate tegemoetkomt aan hun behoefte (interactie, feedback) en dat die begeleiding bovendien effectief is dankzij de gedifferentieerde inrichting en aanpak waardoor zij telkens past bij de fase van de opleiding en bij de daarbinnen door de student te leveren prestaties of producten. Een oordeel 'goed' is ook hier op zijn plaats. Dat geldt ook voor de *informatievoorziening* die resulteert in het tijdig aan docenten en studenten beschikbaar stellen van inzichtelijk informatie over alle belangrijke aspecten van de opleiding, zoals: organisatie, programma, assessment, literatuur, uitvoerders, begeleiding, planning /rooster, agenda's, scholing enz. De informatievoorziening is bovendien efficiënt ingericht dankzij MOODLE.

5. Kwaliteitszorg: goed

Naar het oordeel van het panel heeft de MLI-opleiding dankzij haar frequent ingezette feedback instrumenten, goed zicht op de nog te verbeteren zaken binnen de programmering en de uitvoering. De periodieke evaluaties leiden dan ook inderdaad tot het vaststellen, plannen en uitvoeren van verbetermaatregelen in een samenhangend kader. Naar het oordeel van het auditpanel doet de opleiding dat weloverwogen en zorgvuldig. Zij geeft voorts grote aandacht aan het monitoren van de uitvoering. De door de MLI-opleiding ingezette evaluatie instrumenten blijken dan ook bijzonder effectief. Reden voor het panel deze standaard als 'goed' te kwalificeren.

6. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties: voldoende

6.1. (Toetsing) De opleiding borgt het masterniveau van de afgestudeerden niet alleen via een gedegen scholing maar ook via een zorgvuldig en inzichtelijk toets- & beoordelingsproces waarbinnen de MLI-opleiding telkens in een zinvolle context via integrale toetsen (opdrachten / taken) meet of de student de vereiste kwalificaties (competenties) heeft verworven. Feedback speelt in dit proces een belangrijke rol. Een rol die de opleiding ook waar maakt. Eigen onderzoek van het auditpanel bevestigt dat beeld.

6.2. (Gerealiseerde eindkwalificaties) Op basis van zijn positieve beoordeling van 'producten' van studenten en op basis van zijn positieve beoordeling van de theses, komt het panel tot de conclusie dat de beoogde eindkwalificaties op een alleszins aanvaardbare wijze worden gerealiseerd. Een kwalificatie 'voldoende' is dan ook gerechtvaardigd. De opleiding is er in geslaagd haar programma en haar assessments zodanig in te richten dat zij haar doelstellingen realiseert.

Samenvattend: voor het panel weegt het oordeel m.b.t. de gerealiseerde eindkwalificaties zwaarder dan zijn oordeel m.b.t. het toetsen. Het samenvattend oordeel is dan ook 'voldoende'.

Algemene conclusie

De kracht van de (veeleisende) MLI-opleiding ligt in (i) haar heldere visie op 'educatief leiderschap', (ii) haar hechte banden met de beroepspraktijk, (iii) haar sterke focus op onderzoek dat gericht is op de ontwikkeling van de beroepspraktijk, (iv) de conceptuele scholing en vorming (v) een coherent en betekenisvol assessmentsysteem. Deze kenmerken zijn zichtbaar in de samenstelling en kwaliteit van het docententeam, in de doelstelling, inhoud en de werkvormen van het programma en in de opzet van integrale assessments. Op deze wijze maar ook dankzij de deskundigheid en de sterke betrokkenheid van het docentencorps, heeft de MLI-opleiding van Inholland een programma ontworpen dat een goede basis biedt voor het opleiden van professionals (in casu masters) die de kwaliteit van hun eigen beroepspraktijk en die van hun werkomgeving op een hoger plan kunnen brengen.

De MLI-opleiding van Inholland komt, naar het oordeel van het panel, dan ook zonder meer in aanmerking voor accreditatie door de NVAO.

31 oktober 2013

drs. R.B. van der Herberg,
voorzitter auditpanel

drs. R.F. Stapert,
secretaris

3. INLEIDING

Hogeschool Inholland, Domein Onderwijs, Leren en Levensbeschouwing – OLL

Hogeschool Inholland heeft haar educatieve opleidingen ondergebracht in één domein "Onderwijs, Leren en Levensbeschouwing – OLL". Het gaat om de opleiding leraar basisonderwijs, een 15-tal tweede graads lerarenopleidingen en de masteropleidingen Special Educational Needs, Educational Leadership en Leren & Innoveren. Aan het domein zijn voorts zes lectoraten verbonden. Twee daarvan ("eLearning" en "Geïntegreerd Pedagogisch Handelen") spelen in de masteropleiding Leren & Innoveren een actieve rol.

Masteropleiding Leren & Innoveren – MLI

De 2-jarige (deeltijd) MLI-opleiding is in februari 2009 gestart.² Het is een relatief kleine opleiding met maximaal 50 opleidingsplaatsen per jaar. De opleiding kent formeel twee inschrijfmomenten (september en februari). In 2012-2013 heeft de opleiding echter geen februari-instroom gehad. Het programma wordt aangeboden op één dag per week: 28 vrijdagen in leerjaar 1 en 22 vrijdagen in leerjaar 2.

Het MLI-programma biedt ervaren leraren (uit alle onderwijssectoren) die een bijdrage willen leveren aan de vernieuwing van het onderwijs, de gelegenheid zich in hun leraarschap (niet hun vakdiscipline) verder te ontwikkelen en wel zodanig dat zij inderdaad op deskundige en kritische wijze een leidende rol kunnen spelen in de vernieuwing van het onderwijs. De MLI-afgestudeerde (de MLI'er) is als ontwikkelaar en 'change agent' dan ook actief betrokken bij het ontwerpen, uitvoeren en begeleiden van verbeterprocessen in de onderwijsorganisatie waar hij werkzaam is. Als educatief leider / voortrekker, is de MLI'er in zijn (school)organisatie op verschillende terreinen actief, daarbij de grenzen van zijn klas overschrijdend. In dat verband onderscheidt de opleiding een vijftal rollen: (1) expert in de uitvoering, (2) innovatief ontwerper, (3) praktijkgericht onderzoeker, (4) teamlid en educatief leider en (5) lerende professional. (Zie voorts onder Standaard 1.)

Toets Nieuwe Opleiding – TNO (2008)

De Toets Nieuwe Opleiding (TNO) in 2008 resulteerde in een positief accreditatiebesluit en in aantal aandachtspunten: (1) borging van het werkplekleren, (2) functie van onderzoek in de opleiding en (3) visie op internationale oriëntatie.

Borging werkplekleren: de suggestie van het TNO-panel de borging van het werkplekleren in een tripartite overeenkomst tussen student, werkgever en opleiding te regelen, heeft de opleiding niet gevolgd, want in de visie van de MLI-opleiding is de student primair verantwoordelijk voor het creëren en benutten van de leermogelijkheden in de eigen werkomgeving. Overigens de aandacht vanuit de opleiding voor de kwaliteit van de werkomgeving *als leeromgeving* is wel toegenomen. (Zie voorts onder Standaard 13.)

Functie van onderzoek: de MLI-opleiding heeft de functie van onderzoek binnen het opleidingstraject thans expliciet in verband gebracht met de onderscheiden rollen van de MLI'er. Onderzoek moet (o.a.) gericht zijn op analyse en evaluatie van de onderwijspraktijk binnen de eigen organisatie, waarmee de relatie met de rol 'expert in de uitvoering' is gelegd alsook de basis voor de rol 'innovatief ontwerper'. Onderzoek moet ook en uitdrukkelijk gericht zijn op de toepassing en overdraagbaarheid van de onderzoeksresultaten, waarmee de relatie met de rol 'teamlid en educatief leider' is gelegd. (Zie voorts onder Standaard 1.)

---

² Nederland kent 9 MLI-opleidingen, verenigd in het Landelijk MLI-Netwerkoverleg.

Visie op internationale oriëntatie: internationale oriëntatie vindt thans vooral plaats via de inbreng van (gast)docenten en via een confrontatie met buitenlandse literatuur. Tevens stimuleert de opleiding studenten om presentaties te verzorgen op internationale conferenties, bijvoorbeeld de EAPRIL³. In samenwerking met het landelijk Netwerk Masteropleidingen Leren & Innoveren zal de opleiding deelname aan 'mastertracks' tijdens internationale conferenties stimuleren door de voorbereiding en begeleiding expliciet in het opleidingsprogramma op te nemen. De MLI-opleiding heeft plannen om de internationale oriëntatie meer handen en voeten te geven. (Zie voorts onder Standaard 2.)

---

³ EAPRIL: European Association for Practitioner Research on Improving Learning in Education and Professional Practice.

4. OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (master) en oriëntatie (hbo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Profiel van de MLI'er

Het profiel van de MLI'er, zoals dat de opleiding voor ogen staat, is een belangrijk onderwerp geweest in de gesprekken tijdens de audit in juni 2013. Immers, in dat profiel moet helder worden wat de aard en de reikwijdte zijn van de functie(s) waarvoor de MLI-opleiding haar studenten opleidt. Overigens spreekt de opleiding in dit verband niet over (formele) functies, maar over rollen. Terecht, naar het oordeel van het panel, want per slot, zo blijkt uit de documentatie en uit de gesprekken tijdens de audit, wil de opleiding de leraar niet opleiden voor een nieuwe functie maar wil zij het (eigen) *leraarschap* van haar studenten verder tot ontwikkeling brengen (men zou ook kunnen zeggen 'rijker maken') en wel vanuit de gedachte dat zulks noodzakelijk is om een duurzame kwaliteitsontwikkeling van het onderwijs mogelijk te maken.

De MLI-opleiding is – het panel stipte het reeds aan – gericht op het scholen en vormen van ervaren leraren tot experts die in staat zijn binnen hun (school)organisatie op basis van kwaliteitsanalyses en doelstellingen vernieuwingsprocessen te initiëren, nieuwe betekenisvolle leerpraktijken te ontwerpen en collega's te begeleiden bij de productie en implementatie van bedoelde ontwerpen. In die zin is de afgestudeerde van de opleiding, de MLI'er, in staat op te treden als adviseur voor het management, als change agent binnen de (school)organisatie, als ontwerper en als coach voor zijn collega's.

Aldus geeft de MLI'er vorm en inhoud aan het *educatief leiderschap* binnen zijn organisatie, waarbij hij in staat moet zijn om te gaan met complexe beroepssituaties en met (vaak weerbarstige) veranderingsprocessen. In feite is dat de kern waar het bij de beoogde MLI-eindkwalificaties om draait.

De MLI-opleiding is dan ook niet voor elke leraar weggelegd, maar slechts voor hen die zich (willen en) kunnen ontwikkelen tot een deskundige professional die een bijdrage wil leveren aan de ontwikkeling van het onderwijs, van de (school)organisatie en van het leraarschap. Een betekenisvolle en duurzame bijdrage kan hij alleen maar leveren indien hij (1) praktijk en theorie met elkaar verbindt vanuit actuele inzichten inzake leren, onderwijzen en innoveren en (2) via gericht onderzoek inzicht heeft in de uitvoering en effecten van nieuwe leervormen.

Beoogde eindkwalificaties

De 9 MLI-opleidingen, verenigd in het Landelijk MLI-Netwerkoverleg, hebben onderling afgesproken de SBL-competenties die de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) in samenspraak met het beroepenveld heeft opgesteld, te hanteren als uitgangspunt voor de beoogde eindkwalificaties van elke MLI-opleiding afzonderlijk.⁴ Daarmee zij gezegd, dat de basis voor de beoogde eindkwalificaties van de MLI-opleiding de resultante is van onderlinge afstemming tussen vakgenoten enerzijds en tussen de MLI-opleiding(en) en het beroepenveld anderzijds.

Vanuit het hierboven beknopt geschetste profiel van de MLI'er heeft de opleiding in haar "Opleidingsspecifieke Onderwijs- en Examenregeling" de SBL-competenties nader geconcretiseerd, waarbij zij de complexe taak van de MLI'er heeft gespecificeerd in vijf rollen: expert in de uitvoering, innovatief ontwerper, praktijkgericht onderzoeker, teamlid en educatief leider en lerende professional. (Zie Bijlage II.) Binnen elk van die vijf rollen heeft zij de (1) de rol, (2) de context, (3) de competenties en (4) de beroepstaak zorgvuldig gedefinieerd. Voorts heeft de opleiding aan de hand van de Dublin Descriptoren binnen elke rolomschrijving een betekenisvolle specificatie gegeven aan de eisen die de betreffende rol stelt aan kennis & inzicht, toepassing van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden. Een voorbeeld volgt hieronder.

Eén van de rollen van een MLI'er: Teamlid en educatief leider

- Rol: de MLI'er initieert veranderingsprocessen en begeleidt collega's bij de implementatie van onderwijsvernieuwingen waarbij hij gebruik maakt van zijn kennis van veranderingsprocessen in organisaties en die kennis productief maakt zowel bij de scholing en ondersteuning van collega's alsook in zijn advisering richting het management.
- Context: school en omgeving.
- Competenties: SBL-competenties "Competent in de samenwerking met collega's" en "Competent in de samenwerking met de omgeving".
- Beroepstaken: (1) begeleiden en ondersteunen van collega's bij onderwijsvernieuwing en in veranderingsprocessen, (2) adviseren team en schoolleiding over vorm, inhoud en implementatie van vernieuwingen en (3) onderhouden van functionele contacten met professionele netwerken.
- Dublin descriptoren
  - Kennis & inzicht m.b.t.: onderwijskundige visie van de eigen organisatie en van mogelijke belemmeringen voor onderwijsontwikkeling, strategische processen in en buiten de schoolorganisatie, verandertheorieën en -processen, werking van (1) mentale modellen, (2) sturingsmechanismen en (3) groepsdynamica, gesprekstechnieken relevant voor coaching collega's, effectieve begeleidings- en coachingstechnieken, projectmanagement en interne kwaliteitszorg.
  - Toepassen kennis & inzicht: effectief vormgeven aan interactie met collega's, effectief leiden van werkbijeenkomsten, initiëren van veranderingen, inrichten effectieve leergemeenschap, resultaat- en doelgericht leiding geven aan onderwijsontwikkelingsprojecten en aan de implementatie van vernieuwingen, effectieve monitoring van de uitvoering van verander- vernieuwingsprocessen.
  - Oordeelsvorming: verantwoording en onderbouwing van de wenselijkheid / de noodzaak van veranderingen, verantwoording van inrichting, uitvering en resultaten van onderwijsontwikkelingsprojecten.

---

⁴ De SBL-competenties zijn verankerd in de wet BIO – Beroepen in Onderwijs. Dat alle MLI-opleidingen deze competenties als uitgangspunt hanteren, mag dan ook geen verrassing heten.

- Communicatie: hanteren van adequate communicatiestrategieën, resultaatgerichte communicatie met voor onderwijsontwikkeling relevante partijen, in zijn communicatie binnen een grootstedelijke context omgaan met diversiteit in breedste zin en met culturele verschillen in het bijzonder.
- Leervaardigheden: inzicht in de mogelijkheden en beperkingen van de eigen rol en positie binnen de schoolorganisatie.

*Body of Knowledge*⁵

De overige vier rollen heeft de opleiding in extenso en op vergelijkbare wijze beschreven. Op basis van die beschrijvingen ontstaat een compleet beeld van de reikwijdte en complexiteit van de beoogde eindkwalificaties, waaronder uitdrukkelijk ook begrepen de Body of Knowledge die de kennisbasis vormt van de opleiding. De Body of Knowledge heeft, zo blijkt uit de beschrijving van de vijf rollen, betrekking op bijvoorbeeld: leertheorieën, didactische concepten, organisatiekunde & veranderkunde, informatie- en communicatietechnologie bij leerprocessen, implementatiestrategieën, kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden, projectmanagement, onderwijskundig ontwerpen, maatschappelijke discussies over onderwijsvernieuwing, interne kwaliteitszorg en communicatiestrategieën.

Onderzoek

De onderzoeksdimensie heeft de opleiding geëxpliciteerd in de beschrijving van de rol "Praktijkgericht onderzoeker": De MLI'er evalueert onderwijsvernieuwingen op kwaliteit en effectiviteit en voert aanvullend praktijkgericht onderzoek uit met gebruikmaking van zijn kennis van onderzoeksmethoden, waarbij hij zich richt op de toepassing en overdraagbaarheid van onderzoeksresultaten. Anders gezegd, het door de MLI'er te verrichten onderzoek staat uitdrukkelijk in dienst van probleemanalyse, ontwerpen van onderwijsvernieuwing, plan van aanpak implementatie, feitelijke implementatie en evaluatie van de effectiviteit van de vernieuwing. De invulling van deze onderzoeksrol impliceert een aantal competenties en taken zonder welke een professionele uitvoering van de andere rollen niet goed mogelijk is. Daarmee heeft de opleiding – volkomen terecht, naar het oordeel van het auditpanel – het onderzoek op het niveau van 'de beoogde eindkwalificaties' een duidelijke functie gegeven t.o.v. de overige eindkwalificaties.

Internationale oriëntatie

De beoogde eindkwalificaties vormen tezamen de doelstelling van een opleidingstraject. Een doelstelling die mede wordt bepaald door een specifieke visie op het beroep en op de eisen die daaraan worden gesteld. Voor een *masteropleiding* geldt dat 'internationale oriëntatie' een belangrijke functie heeft binnen de beroepsvoorbereiding. In dat verband mag worden verwacht, dat de MLI-opleiding vanuit een visie op internationale oriëntatie in de beoogde eindkwalificaties functie en doel van internationale oriëntatie expliciteert, opdat aldus niet alleen in het programma, maar ook en vooral in het toetsen & beoordelen daar een concrete uitwerking aan kan worden gegeven. Welnu, dit is niet het geval. Niet in de SBL-competenties en evenmin in de uitwerking die de MLI-opleiding daar (in de vijf beroepsrollen) aan geeft.

---

⁵ In feite heeft de MLI-opleiding per rol een (deel van de) body of knowledge gespecificeerd. Die specificaties samen vormen dan de "Body of Knowledge" van de MLI-opleiding van Inholland.

Dat wil niet zeggen, dat de opleiding in haar programma geen aandacht zou besteden aan internationale oriëntatie. Dat doet zij zeer zeker, zie onder standaard 2. Maar omdat de masteropleiding functie en doel van internationale oriëntatie niet in de beoogde eindkwalificaties heeft geëxpliciteerd, ontbreekt het de opleiding aan een eigen standaard die richtinggevend is voor de programmatische invulling van 'internationale oriëntatie' en vooral voor het gewicht ervan in het toetsen en beoordelen.⁶

Actualisering opleidingsprofiel

Actualisering en, indien nodig, aanscherping van de beoogde eindkwalificaties vinden plaats in het regulier overleg van het Landelijk MLI Netwerkoverleg. Belangrijke gespreksonderwerpen zijn (1) de inrichting van het afstudeertraject als ultieme afspiegeling van het vereiste *masterniveau* en (2) actualiteit van het opleidingsprofiel.

Overigens, een belangrijke bron voor de actualisering van het opleidingsprofiel verloopt via de studenten en de contacten met de organisaties waar zij werken, met name tijdens het afstudeertraject. Voorts is het in dit verband van belang te wijzen op de docenten van de opleiding die uitgebreide contacten met het werkveld onderhouden via de organisaties waar hun studenten werken, via het lectoraat, via deelname aan conferenties in Nederland en elders en via hun voormalige werkkring.

Sinds kort (2013) beschikt de opleiding over een Veldadviesraad met (6) vertegenwoordigers uit de verschillende onderwijssectoren. Deze Veldadviesraad wordt geacht de praktijkrelevantie van de opleiding te bewaken. Het is overigens nog te vroeg om de toegevoegde waarde van deze adviesraad te kunnen schatten. Datzelfde geldt voor de in 2013 ingestelde Wetenschappelijke Adviesraad, die met name een niveau- en kwaliteitsbewakende functie heeft m.b.t. het onderzoek in het kader van het afstudeertraject.

Weging en Oordeel: voldoende

Van een master wordt verwacht dat hij een originele bijdrage kan leveren aan het ontwikkelen en toepassen van nieuwe ideeën in de beroepspraktijk, via bijvoorbeeld het doen van voor die beroepspraktijk betekenisvol onderzoek. Analyse van de MLI- eindkwalificaties laat zien, dat de opleiding dit inderdaad beoogt. Sterker nog, naar het oordeel van het panel, zijn de beoogde eindkwalificaties een voortreffelijke afspiegeling van de eisen die aan een professional op master niveau worden gesteld. En dan gaat het om zaken als (1) professioneel handelen in zeer complexe en/of nieuwe beroepssituaties, (2) competenties die het beroep, de beroepsgroep of de organisatie raken en dus verder reiken dan de individuele beroepsuitoefening en (3) leiding geven aan het ontwerpen en implementeren van veranderingsprocessen.

De beoogde eindkwalificaties zijn voorts specifiek uitgewerkt en wel zodanig, dat niet alleen de relatie met het beroepseisen inzichtelijk is, maar ook hun onderwijskundige functie: de wijze waarop de beoogde eindkwalificaties zijn beschreven, maken het mogelijk dat zij inderdaad richtinggevend (kunnen) zijn voor de inrichting van zowel het opleidingsprogramma als de assessments (methoden en criteria).

---

⁶ In het "Onderwijs Beleidsplan van de Masteropleiding Leren & Innoveren" beschrijft de opleiding wat zij in het kader van internationale oriëntatie beoogt bij studenten te ontwikkelen (zie hieronder), maar in termen van te verwerven competenties blijft het onvoldoende uitgewerkt.

- het vermogen om 'global' te denken en kwesties vanuit verschillende perspectieven te bekijken;
- een proactieve en positieve houding ten aanzien van internationale samenwerking;
- het vermogen kennis van de ene naar de andere culturele en nationale context te transfereren.
- het vermogen politieke, sociale, economische, educatieve en interculturele ontwikkelingen van regio's en/of landen te volgen en te vertalen naar relevantie voor de eigen beroepspraktijk en het eigen professionele gedrag.

Kortom: de eindkwalificaties van de opleiding zijn qua oriëntatie, inhoud en onderwijskundige functionaliteit van bijzondere kwaliteit. Een kwalificatie 'goed' ligt dan ook in de rede. Echter, binnen de beoogde eindkwalificaties is 'internationale oriëntatie' niet expliciet opgenomen als een van de constituerende elementen van het masterniveau. Reden voor het auditpanel te volstaan met een kwalificatie 'voldoende'.

In aansluiting hierop beveelt het panel de masteropleiding aan op basis van een visie op functie en doel van internationale oriëntatie binnen de voorbereiding tot Master of Education deze visie in de beoogde eindkwalificaties te verankeren.

Programma

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Toelichting NVAO: Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied.

Bevindingen

Leitmotiv van het opleidingsprogramma is de rolontwikkeling van leraar (binnen een klas) tot educatief leider binnen een (school)organisatie. In feite is dat de centrale rol⁷ en zijn de andere rollen (expert in de uitvoering, innovatief ontwerper, teamlid, praktijkgericht onderzoeker en lerende professional) facetten van die centrale rol.

Beknopte schets van het programma

In het *eerste studiejaar* verricht de student literatuurstudie op voor de masteropleiding essentiële terreinen: (1^e semester) leertheorie en curriculumtheorie en (2^e semester) veranderkunde en implementatiekunde in het tweede semester. Deze literatuurstudies resulteren in twee te schrijven papers, waarbij de procesgang is gefaseerd ten behoeve van de begeleiding en ondersteuning en waarbij peer-review gericht wordt ingezet. Tevens worden twee producten ontwikkeld voor de eigen beroepspraktijk op basis van de verworven theoretische kennis, te weten een onderwijsontwerp en een veranderplan. Daarin wordt verworven kennis productief gemaakt en worden de didactische vaardigheden en ontwerpvaardigheden verdiept. Voorts wordt in het eerste jaar de basis gelegd voor de ontwikkeling als praktijkgericht onderzoeker: versterking van de onderzoekattitude, kennisverwerving m.b.t. onderzoeksmethodologie, training in onderzoekvaardigheden, en begeleiding bij de uitvoering van praktijkgericht onderzoek in het kader van de 'leeronderzoeken'. In totaal gaat het in het 1^e jaar om acht producten⁸ die de basis vormen voor het assessment van studenten.

In het *tweede studiejaar* staat het afstudeeronderzoek en de rapportage daarover (de thesis) centraal. De student dient in staat te zijn praktijkgericht onderzoek op masterniveau te ontwerpen en uit te voeren. Het onderzoek is gericht op een thema of vraagstuk dat speelt in de eigen werkomgeving. Het 3^e semester is gericht op voortgaande theoretische verdieping, maar dan specifiek in relatie tot vraagstukken in de eigen werkomgeving die de aanleiding vormen voor het onderzoek. De student brengt vraagstukken in kaart en exploreert de condities die aanwezig zijn om via onderzoek aan oplossingen te werken. Vervolgens voert de student een beperkt vooronderzoek uit in het kader van de vraagverheldering en de theoretische verkenning en brengt hij de condities in kaart die van invloed zijn op het onderzoek en op de acceptatie en implementatie van de resultaten in de eigen werkomgeving. Dit alles resulteert in een ontwerp van het onderzoek dat hij in het 4^e semester uitvoert en in een thesis vastlegt. De student presenteert de resultaten van zijn onderzoek in de eigen werkomgeving waarmee dit onderzoek ook de verbinding legt tussen de kennisverwerving en kennisontwikkeling in de opleiding en de rolontwikkeling in de praktijk.⁹

⁷ De opleiding gebruikt in dat verband ook aanduidingen als 'change agent' en 'voortrekker'.

⁸ Bijvoorbeeld: onderzoeksplan, evaluatieplan, veranderplan, essay, onderwijsontwerp.

⁹ Via de thesis toetst de opleiding of de student de competenties behorend bij de rollen (2) innovatief ontwerper, (3) praktijkgericht onderzoeker en (5) lerende professional heeft verworven.

Bevindingen

Interactie met beroepenveld

In deze standaard draait het in feite om de vraag of de opleiding haar studenten opleidt in een ambiance waar interactie met het beroepenveld één van de leidende principes is. Welnu dat is zonder meer het geval. Sterker nog, die interactie met het beroepenveld is in alle onderdelen van het programma waarneembaar. Dat ligt ook voor de hand. Immers, uitgangspunt van de MLI-opleiding is de werkomgeving van de student, de (school)organisatie waar hij als leraar zijn vak uitoefent. Met name dààr vindt de feitelijke rolontwikkeling van de student plaats via de ontwikkeling van kennis, inzichten en vaardigheden in het perspectief van: advisering richting (school)leiding, innovatief ontwerp, begeleiding, coaching, samenwerking, leiding geven aan educatieve veranderprocessen en uitvoering onderzoek. Kortom, in het perspectief van educatief leiderschap.

De rolontwikkeling wordt op twee wijzen door de opleiding ondersteund:

- sturing door middel van planmatig opgezette en gestructureerde trainingen en reflectie & feedback in coaching- en intervisie bijeenkomsten. Daarin worden bijvoorbeeld (tussen)producten van studenten gepresenteerd en kritisch besproken door zowel docenten als collega-studenten (peers). Studenten worden in dit kader ook individueel gecoacht. (Zie onder Standaard 6.)
Peer feedback vindt overigens ook plaats via de open source leeromgeving MOODLE, een digitale ontmoetingsplaats waarvan de studenten zeer intensief gebruik maken.
- gerichte kennisverwerving & -verdieping via literatuurverwerkingsessies, masterclasses en onderzoeksdagen. Masterclasses worden verzorgd door experts uit het beroepenveld en specialisten uit de wetenschappelijke wereld. Kennisverwerving & -verdieping vindt overigens ook plaats via zelfstudie voorafgaand aan de opleidingsessies en onderzoeksdagen.

Ondersteuning vindt ook plaats vanuit de organisatie waar de student werkt. Deze vorm van ondersteuning (door zogeheten 'facilitators') komt aan de orde onder standaarden 4 en 6.

In het kader van zijn rolontwikkeling bouwt de student een eigen dossier ('Rolontwikkeling in de Praktijk') op. Naast het afstudeerwerkstuk (de thesis) is dit dossier het kerndocument aan de hand waarvan het finale assessment van de studenten plaats vindt.

Alle docenten, betrokken bij de MLI-opleiding, hebben een sterke binding met de beroepspraktijk. Bijvoorbeeld als onderzoeker, als lid van een Raad van Advies, als gastdocent, als nascholer, als lid van verschillende beroepsverenigingen. Ook zijn zij in verschillende rollen werkzaam geweest in het onderwijs: als directeur, docent, curriculumontwikkelaar, ICT-coördinator, toets-ontwikkelaar, directie-coach. Voorts hebben zij via hun studenten contact met de (school)organisaties waar de studenten werken. Het panel besteedt expliciet aandacht de relatie van de docenten met het werkveld, omdat die relatie sterk is en veelzijdig. Dat maakt het de opleiding mogelijk actuele ontwikkelingen, dilemma's en kwaliteitsvraagstukken in het onderwijs op een vanzelfsprekende wijze in te brengen, waardoor zij tevens in staat is het perspectief van de student, werkzaam in een specifieke (school)organisatie, te verwijden. Ook dat acht het panel, zeker voor een masteropleiding, van groot belang.

Uit de gesprekken met studenten is het panel gebleken, dat de opleiding in haar onderwijs haar focus op de ontwikkelingen in het beroepenveld waar maakt, en dan gaat het zowel om specifieke situaties binnen de organisatie waar de studenten werken, als om generieke, (inter)nationale ontwikkelingen. Studenten zijn daar zeer over te spreken.

Dit beeld wordt bevestigd door de NSE-resultaten uit 2012, waar de MLI-opleiding hoog scoort¹⁰ op zaken als contacten met beroepspraktijk (4.2), praktijkgerichtheid van de opleiding (4.2), aansluiting op actuele ontwikkelingen (4.5) en begeleiding door opleiding bij praktijkleren (4.0).

Internationale oriëntatie

In haar programmering kent de opleiding, zij het in nog te beperkte mate, een internationale oriëntatie. Blijkens de in de Studiehandleidingen opgenomen bronnenlijsten, maakt de opleiding gebruik van actuele internationale wetenschappelijke literatuur. Docenten en gastexperts die actief participeren in internationale conferenties, brengen hun ervaringen in binnen de opleiding. De opleiding stimuleert haar studenten tot deelname aan internationale conferenties en tot het actief participeren daarin via bijvoorbeeld eigen presentaties. Zoals reeds eerder vermeld zal de opleiding in samenwerking met het landelijk Netwerk Masteropleidingen Leren & Innoveren deelname aan 'mastertracks' tijdens internationale conferenties stimuleren door de voorbereiding en begeleiding expliciet in het opleidingsprogramma op te nemen. Ook heeft de opleiding besloten dat in de beoordeling van de theses internationale oriëntatie / context als een substantieel criterium wordt toegevoegd. Het panel verwacht dat dit er ten minste toe zal leiden dat studenten meer dan zij thans doen (zie onder Standaard 16) in hun thesis gebruik zullen maken van internationale bronnen.

Weging en Oordeel: goed

Zowel op het niveau van de opleidingsorganisatie als op het niveau van het concrete onderwijsprogramma is sprake van gestructureerde, frequente en vanzelfsprekende interactie met het werkveld. Iets wat, zo blijkt uit de programmabeschrijving, zichtbaar wordt in de opbouw van de opleiding, in de werkvormen en in de inhoud.

Feitelijk vindt voortdurende interactie plaats tussen opleiding en beroepspraktijk, en wel vanaf dag 1 tot en met de laatste dag van de opleiding: de student brengt zijn praktijk in de opleiding, docenten en studenten reflecteren op die praktijk, de student voert opdrachten uit in zijn praktijk, docenten en studenten geven feedback op de resultaten van die opdrachten, de student doet onderzoek in zijn praktijk en, last but not least, de (gast)docenten brengen hun praktijkervaring en -kennis in de opleiding. Het auditpanel is zeer te spreken over deze voortdurende, intensieve en vanzelfsprekende (sic!) interactie tussen opleiding en werkveld. Een kwalificatie 'goed' is dan ook zonder meer op zijn plaats.

---

¹⁰ Op een schaal 1 – 5.

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt de studenten de mogelijkheid de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Studenten volgen een samenhangend studieprogramma.

Bevindingen

Het MLI-programma bestaat uit vijf onderwijseenheden: (1) Betekenisvol Leren, (2) Effectief Innoveren, (3) Elective Course, (4) Master Thesis en (5) Rolontwikkeling in de Praktijk. Elk onderdeel is uitvoerig beschreven volgens een vast stramien: inhoud, competenties, voorwaarde voor deelname, toets, toetscriteria, uitwerking toetsvormen, werkvormen en onderwijsactiviteiten. Onder elk van deze beschrijvingen ligt een Studiehandleiding, waarin de verschillende aspecten van elke onderwijsonderdeel gedetailleerd en volledig in kaart worden gebracht¹¹ en waarin voorts een uitvoerige lijst van verplichte en aanbevolen (ook internationale) literatuur is opgenomen.

Deze uitvoerige documentatie heeft het panel in staat gesteld na te gaan of *alle* beoogde eindkwalificaties inderdaad als leerdoelen in het programma zijn opgenomen en of binnen de respectieve programmaonderdelen de inhoud en de assessments bij die betreffende leerdoelen passen. Dit laatste is van belang om de relevantie van de inhoud en de validiteit van de toetsing te kunnen bepalen.

Leerdoelen, inhoud, toetsing: een voorbeeld

Uit de beschrijving van de onderwijseenheid "Betekenisvol Leren" – deze is vooral gericht op inzicht in de moderne leertheorieën – en de daarbij behorende Studiehandleiding, blijkt dat de leerdoelen in deze eenheid herkenbaar aansluiten op de respectieve eindkwalificaties bij de rollen 'expert in de uitvoering' en 'innovatief ontwerper' en dat de opleiding die leerdoelen vervolgens op een heldere wijze heeft uitgewerkt. Helder voor de studenten, maar ook helder in die zin, dat zij richtinggevend zijn voor de wijze waarop de opleiding de studenten in het kader van deze eenheid toetst. De opleiding heeft aldus laten zien, dat de leerdoelen traceerbaar zijn naar de respectieve competenties. Uit de gedetailleerde beschrijving van het programma van deze eenheid blijkt voorts, dat de betreffende eindkwalificaties, de werkvormen en de inhoud nauw met elkaar in verband staan. Datzelfde geldt voor (bijvoorbeeld) de onderwijseenheid "Effectief Innoveren, die vooral gericht is op de rollen 'teamlid en educatief leider' en 'praktijkgericht onderzoeker'.

Vormgeving

De vormgeving van de programmaonderdelen gaat uit van een leeromgeving waarin het eigen leerproces van de student en de reflectie daarop centraal staan en waarbij de student de door hem verworven inzichten dient te activeren in zijn analyse en evaluatie van de eigen werksituatie en in zijn verander- of verbeterontwerpen. Dat activeren geschiedt aan de hand van 4 concrete opdrachten per semester, opdrachten waarvan de thematiek bepaald wordt door de casuïstiek die de student vanuit zijn werk inbrengt en waarbij het steeds gaat om analyse/evaluatie van de actuele situatie, ontwerpen van veranderingen/vernieuwingen, plan van aanpak invoering, reflectie op eigen rol en reflectie op gerealiseerde (tussen)resultaten.

¹¹ Per onderwijseenheid: achtergrond en context van de doelstelling, uitvoerend team, studiebelasting, werkvormen & inhoud per sessie, digitale leeromgeving, taken en communicatie, opbouw van het studieprogramma, rolontwikkeling in de praktijk, aard van de opdrachten, toetsing.

Samenhang

Via het uitvoeren van opdrachten activeert de student zijn via de opleiding verworven kennis en inzichten. Dat die opdrachten telkens betrekking hebben op verschillende aspecten van één (door hem zelf ingebrachte) casuïstiek, zorgt voor een sterke cohesie binnen het opleidingsprogramma, waarbij de opdrachten telkens worden geflankeerd door theoretische verbreding en verdieping via (bijvoorbeeld) masterclasses en gerichte literatuurstudie. Men kan het ook anders formuleren: (1) de rolontwikkeling in de praktijk, (2) de daarbij behorende casuïstiek en (3) de in dat verband door de student op te leveren, in reikwijdte en complexiteit 'groeïende' producten¹² determineren de samenhang van het MLI-programma dat in zijn scholings- en begeleidingsaanbod als het ware om deze drie elementen is opgebouwd.

Samenvatting

Het panel heeft tijdens de audit het MLI-programma uitvoerig met docenten en studenten besproken. Uit de gesprekken bleek eens te meer dat de MLI-opleiding haar programma goed heeft doordacht en dat studenten het programma inhoudelijk en qua aanpak inspirerend en uitdagend vinden voor de verbreding en verdieping van hun expertise en voor hun ontwikkeling tot educatief leider. Dit beeld wordt bevestigd door de NSE-resultaten uit 2012, waar de MLI-opleiding hoog scoort: inhoud van de opleiding (4.4), niveau van de opleiding (4.5), samenhang (4.4) en inhoudelijke kwaliteit van het studiemateriaal (4.4).

Samenvattend merkt het panel op, dat het MLI-programma meer dan voldoende beantwoordt aan de eisen waar Standaard 3 aan refereert.

Suggesties

De student zal in zijn werkomgeving over voldoende *skills* moeten beschikken om zijn (school)organisatie inderdaad zover te brengen dat zij de beoogde innovaties implementeert. In conceptuele zin gaat het MLI-programma daar zeer zeker op in (bijvoorbeeld in het blok 'Veranderkunde'), maar het panel geeft de masteropleiding in overweging in haar programma meer ruimte te bieden aan de ontwikkeling van innovatieve skills, mede tegen de achtergrond van cultuurverschillen (zie hierna) binnen het onderwijs.

Tussen de schoolorganisaties waar de studenten werken, bestaan grote cultuurverschillen. Hoe bij het initiëren, ontwerpen en implementeren van innovaties om te gaan met die cultuurverschillen en verschillen in leiderschapsstijlen, is een belangrijk vraagstuk. Het panel geeft de masteropleiding in overweging dit onderwerp in haar programma meer aandacht te geven.

Daar waar het gaat om het legitimeren van en het richting geven aan onderwijsvernieuwingen zou de masteropleiding, naar het oordeel van het panel, meer aandacht kunnen besteden aan de technologische veranderingen – denk bijvoorbeeld aan ICT – in de maatschappelijke context. Wat betekenen die veranderingen en hoe respondeert het onderwijs daar op?

---

¹² Zie voetnoot 9.

Weging en Oordeel: goed

Het oordeel van het auditpanel is zonder meer positief. De inhoudelijke en onderwijskundige kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties beoordeelde het panel reeds positief. Vervolgens blijkt uit de inhoud en inrichting van de opleiding, dat het MLI-programma inderdaad in lijn is met die beoogde eindkwalificaties. De opleiding heeft door het hele programma heen op inzichtelijke en zorgvuldige wijze leerdoelen vastgesteld die aantoonbaar zijn af te leiden van de beoogde eindkwalificaties. De leerdoelen hebben een bereik en complexiteit die corresponderen met het masterniveau waarop de MLI-opleiding de beoogde eindkwalificaties heeft gedefinieerd. Bovendien blijkt uit de uitvoerige beschrijving van de opleidingsonderdelen, dat de leerdoelen inderdaad richtinggevend zijn voor de inhoud van de opleiding en voor de wijze waarop de opleiding haar studenten toetst.

Reden voor het panel standaard 3 als 'goed' te beoordelen.

Met zijn drie suggesties (m.b.t. ontwikkeling van skills, omgaan met cultuurverschillen en veranderende maatschappelijke context) beoogt het panel de masteropleiding enkele onderwerpen aan te reiken om de relevantie van de inhoud van het programma nog sterker te maken.

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: Het didactisch concept is in lijn met de beoogde eindkwalificaties en de werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Bevindingen

Didactisch concept

Het didactisch concept heeft de opleiding zorgvuldig beschreven in haar "Onderwijsbeleidsplan van de masteropleiding Leren & Innoveren" en in de Studiehandleiding "Betekenisvol Leren".

Het didactisch concept van de opleiding kent twee componenten: (1) het leren binnen het instituut richt zich op actieve kennisverwerving, op het leggen van een relatie tussen die kennis en de ontwikkelingen in de praktijk, op coaching, begeleiding en feedback en op zelfreflectie (2) het leren in de schoolorganisatie van de student richt zich op de feitelijke professionele rolontwikkeling – een vorm van 'learning by doing', die via coaching, begeleiding en feedback vanuit de opleiding wordt ondersteund. Feedback vindt voortdurend plaats tussen docenten en studenten en tussen studenten onderling in geplande, zogeheten feedbacksessies en assessments, maar ook (via MOODLE) op eigen initiatief van de student.

Het geven en ontvangen van feedback staat, naar het oordeel van de opleiding, niet naast het leerproces maar is er onlosmakelijk mee verbonden. Feedback is dan ook een richtinggevend element van het didactisch concept van de opleiding. Dat geldt ook voor zelfreflectie, zijnde de feedback die een student zichzelf geeft. Het didactisch concept laat zich dan ook als volgt samenvatten: "learning by doing, feedback and self-reflection".

In de uitwerking van dit concept onderscheidt de opleiding drie type leerprocessen:

(1) individuele studie gericht op kennisverwerving en -verdieping via (o.a.) literatuurstudie uitmondend in een essay, (2) leren in interactie met anderen, gericht op verrijking van inzicht en verdieping van begrip via (o.a.) peer-review bijeenkomsten en interviewsessies, (3) leren in samenwerking met anderen, gericht op het productief maken van kennis & inzichten via productontwikkeling in specifieke contexten, via (o.a.) zogeheten samenwerkingsopdrachten.

Het didactisch concept is, zoals gezegd, gericht op ontwikkeling, context en uitdrukkelijk ook op het begrijpen van doelen en belangen van het onderwijs in het algemeen en van de eigen schoolorganisatie in het bijzonder. Naar het oordeel van het auditpanel past dit concept zeer wel bij de leerambitie van de studenten: volwassenen met werkervaring die niet alleen hun eigen beroepsuitoefening willen optimaliseren, maar ook en vooral een bijdrage willen leveren aan het kwaliteitsdenken in het onderwijs en (parallel daaraan) aan de feitelijke kwaliteitsontwikkeling van de onderwijspraktijk.

Vormgeving

De leerprocessen krijgen vorm in gestructureerde fysieke bijeenkomsten (masterclasses, onderzoeksdagen, feedbacksessies, coaching/intervisie bijeenkomsten, trainingen, literatuurverwerkingssessies) en in de digitale leeromgeving MOODLE. Het gaat daarbij om synchroon en asynchroon leren & communiceren. Bij synchroon leren & communiceren treffen studenten en experts elkaar op hetzelfde moment, bij asynchroon leren & communiceren bepaalt de student in hoge mate zelf op welk moment hij (via MOODLE) kennisneemt van en reageert op informatie van anderen. Bij deze vorm van leren & communiceren wordt de student uitgedaagd tot eigen initiatief, vanuit de gedachte dat de student zelf verantwoordelijk is voor de ontwikkeling binnen zijn leerproces.

Samenvattend

Wat het auditpanel vooral een sterk punt vindt, is de nadruk die de opleiding legt op feedback als integraal onderdeel van het leerproces. Enerzijds leidt het leggen van die nadruk ertoe dat de docenten hun studenten nauwgezet volgen in hun 'productie' en rolontwikkeling. Anderzijds leidt het ertoe dat studenten hun leerbehoeften gehonoreerd zien en het zicht op hun ontwikkeling scherp krijgen – basisvoorwaarde om zelf hun leerproces te managen.

Suggestie

Binnen het "Samenwerkend leren" kent het programma de zogeheten samenwerkingsopdracht die door een groep (2 tot 4) studenten wordt uitgevoerd. Studenten die het panel tijdens de audit heeft gesproken, zijn daar niet zo tevreden over, omdat het leerdoel niet duidelijk is – "om welke beoogde eindkwalificatie(s) gaat het eigenlijk?"- en vooral omdat zij de beoordeling van het groepsproduct in het kader van de assessments van studenten niet functioneel vinden. De samenwerkingsopdrachten beschouwen zij dan ook min of meer als een Fremdkörper binnen het programma. Het panel geeft de opleiding in overweging dit onderdeel opnieuw in te richten en dan wel zodanig dat de relatie met de beoogde eindkwalificaties helder is en dat de opdracht ook zodanig complex is dat uitvoering door een groep vanzelfsprekend is. Dat laatste is ook van belang om een zinvolle beoordeling mogelijk te maken van de bijdrage van elke student afzonderlijk.

Weging en Oordeel: goed

Het didactisch concept, sterk gericht op groei, context en reflectie, is in alle onderdelen van het MLI-programma herkenbaar ontleend aan de twee principiële uitgangspunten van de opleiding: (1) leren is een actief proces van "theorie – doen – feedback – zelfreflectie" en (2) de student is zelf verantwoordelijk voor zijn ontwikkeling binnen dat leerproces. Dit concept past de opleiding consequent toe, wat ook zichtbaar wordt in de grote variëteit aan werkvormen. In die zin is het auditpanel zeer positief over de correspondentie tussen vorm en inhoud. Tijdens de audit bevestigden de studenten dit beeld. Een beeld dat correspondeert met het resultaat van NSE 2012 waar de opleiding wederom hoog scoort: stimulerende leeromgeving (4.5) en werkvormen (3.9).

De suggestie m.b.t. de samenwerkingsopdrachten is voor het panel geen reden zijn oordeel in neerwaartse richting aan te passen, want het betreft een in kwalitatief opzicht ondergeschikt facet.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde eindkwalificaties.

Bevindingen

Toelating

De MLI-opleiding richt zich op ervaren leraren/docenten die zich willen ontwikkelen tot initiator bij onderwijsontwikkeling, tot educatief leider (voortrekker) binnen de (school)organisatie. Het gaat om professionals die in de rol van onderzoeker, ontwerper en coach bij willen dragen aan processen van onderwijsontwikkeling binnen de eigen organisatie. De toelatingseisen zijn daarop gericht en dat houdt in dat een kandidaat een lerarenopleiding moet hebben afgerond of moet beschikken over een gelijkwaardig hbo-diploma, inclusief didactische aantekening. Tevens moet iemand werkzaam zijn in het onderwijs, dan wel in een bedrijfsgerichte opleidingsaanbieder en beschikken over minimaal drie jaar relevante werkervaring in het verzorgen van onderwijs of trainingen. Dit is niet alleen belangrijk vanwege het doel van deze masteropleiding, maar ook vanwege de waarde die de opleiding hecht aan het leren in de praktijk.

De toelating van kandidaten geschiedt via een, naar het oordeel van het panel, zorgvuldige intake- en toelatingsprocedure. De procedure is erop gericht zicht te krijgen op de startsituatie en startkwalificaties van een kandidaat, zodat de opleiding kan schatten of het bereiken van de beoogde eindkwalificaties binnen twee jaar een reële mogelijkheid is. Naast het niveau en de motivatie van de kandidaat zijn de leermogelijkheden in de werkomgeving een belangrijk aandachtspunt. Voor dat doel stelt de kandidaat een intake dossier samen dat de basis vormt voor een intakegesprek met een commissie bestaande uit de academic director, een coach en de opleidingscoördinator. Deze intakecommissie verifieert de startsituatie en startkwalificaties van de kandidaat en gaat voorts na of de kandidaat in de eigen werkomgeving kan rekenen op ondersteuning en of hij daar in staat wordt gesteld om praktijkrelevant onderzoek te doen dat aan de eisen van de opleiding voldoet. Op grond van de beoordeling van het intake dossier en -gesprek geeft de intakecommissie een positief of negatief advies over toelating. Eventueel wordt een aanvullend onderzoek ingesteld indien er twijfels zijn over werk- en denkniveau, vooral wat betreft de schrijfvaardigheid en de beheersing van (het lezen in) het Engels.

Verbetermaatregelen

De opleiding zelf is, naar het oordeel van het panel terecht, niet geheel tevreden over de prognostische waarde van haar procedure en zij heeft daarom de procedure op twee punten aangescherpt, die het mogelijk moeten maken meer te sturen op (1) het academisch denk- en werkniveau, zodat een kandidaat ook zelf beter kan nagaan of de opleiding voor hem intellectueel haalbaar is en op (2) de ontwikkelmogelijkheden binnen de (school)organisatie waar de student werkt, zodat de student zelf kan schatten of zijn werksituatie inderdaad voldoende ontwikkelingskansen biedt is.

Aansluiting

Vanuit de centrale gedachte, dat de student zelf verantwoordelijk is voor zijn ontwikkeling stelt de student onmiddellijk na toelating tot de opleiding een Persoonlijk Ontwikkelplan (POP) op, waarvan hij de basis reeds heeft neergelegd in zijn intake dossier. In zijn POP formuleert de student zijn persoonlijke leerdoelen met betrekking tot zijn (studie)loopbaan. Daardoor geeft het POP sturing aan zijn leerproces, waarop de opleiding vervolgens in haar scholingsaanbod expliciet inspeelt. Dit is, ook naar het oordeel van de studenten, een belangrijk instrument met behulp waarvan de aansluiting van de opleiding op de startsituatie van de student is geborgd. Iets wat voorts nog wordt versterkt doordat gedurende de gehele opleiding de door de student zelf ingebrachte casuïstiek richtinggevend is. Studenten zijn zeer te spreken over de hier bedoelde aansluiting. Een beeld dat in NSE 2012, waar de opleiding hoog scoort, wordt bevestigd: aansluiting op eigen beeld (4.4), aansluiting op vooropleiding (4.2) en mogelijkheid zelf de inhoud te bepalen (4.1).

Weging en Oordeel: voldoende

De opleiding kent een professioneel ingerichte toelatingsprocedure. Zij bereidt de intakegesprekken goed voor en zij voert de gesprekken -ook naar het oordeel van de studenten- zorgvuldig. Sterk punt vindt het auditpanel de wijze waarop de opleiding de aansluiting met de beginsituatie van de student zeker stelt door haar aanbod voor een belangrijk deel te laten bepalen door de persoonlijke ontwikkelplannen van de studenten en de door hen ingebracht casuïstiek.

Een oordeel 'goed' ligt dan ook de rede, maar het auditpanel volstaat met de kwalificatie 'voldoende', omdat de opleiding tijdens de intake de ontwikkelmogelijkheden die de werkomgeving van de kandidaat kan bieden, nog niet voldoende (nog niet 'streng' genoeg) in haar besluit tot toelating betreft. Gelet op het grote belang van het realiseren van die ontwikkelmogelijkheden, vormt dit onderdeel voor het panel aanleiding te volstaan met een oordeel 'voldoende'.

Standaard 6: Het programma is studeerbaar.

Toelichting NVAO: Factoren die betrekking hebben op het programma en die de studievoortgang belemmeren, worden zoveel mogelijk weggenomen. Studenten met een functiebeperking krijgen bovendien op dit aspect extra studieloopbaanbegeleiding.

Bevindingen

De opleiding kent een studielast van 20 uur per week. De studielast bestaat uit contacturen, zelfstudie, de voorbereidingsuren binnen MOODLE en het maken van producten. De contacturen zijn in beginsel twee dagdelen per week.

De opleiding verwacht van de studenten een hoge productie¹³, vier producten per semester in het 1^e jaar, drie producten in het 1^e semester van het tweede jaar, de thesis in het laatste semester van de opleiding en parallel daaraan in het 1^e jaar en het begin van het 2^e jaar een dossier 'rolontwikkeling in de praktijk'. Die producten zijn gewichtig omdat zij elk afzonderlijk en alle tezamen de grondslag vormen voor het assessment van de student. Voorts is de te verwerken literatuur van een, naar het oordeel van het panel, bij een masteropleiding passend niveau en dat vereist een leesattitude die velen nog dienen te ontwikkelen, omdat het voor hen een eerste kennismaking is met wetenschappelijke, vaak ook nog Engelstalige literatuur. Veel studenten hebben bij aanvang onvoldoende kennis van de terminologie en kunnen de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek nog niet goed interpreteren door een tekort aan methodologische kennis en leeservaring. Daar komt bij dat alle toetsen 'werkstukken' (schrijfopdrachten) zijn, en ook dat is voor velen nieuw.

Kortom, de opleiding is pittig en de studielast is hoog. De opleiding en de studenten weten dat en beschouwen het als zijnde inherent aan het feit dat het om een *masteropleiding* gaat, die bovendien naast het werk moet worden gevolgd. De opleiding acht -terecht- de masterstudent zelf verantwoordelijk voor de sturing en planning van diens leer- en ontwikkelingsproces. En de studenten zijn het daar volledig mee eens. Beiden, studenten en opleiding beschouwen de studielast niet als een probleem, maar wel de studeerbaarheid. Zij signaleren enkele belemmerende factoren die met name betrekking hebben op de grote hoeveelheid te verwerken literatuur, het grote aantal op te leveren producten (en de daarmee verband houdende assessments) en de soms onvoldoende studiefaciliteiten vanuit de werkomgeving van de student.

De opleiding is zich daar van bewust en heeft ook reeds een aantal maatregelen getroffen om de studeerbaarheid te bevorderen (1) intensivering van de begeleiding in elke fase van de productontwikkeling: definitiefase, conceptfase en realisatie, (2) strakkere organisatie van de review van tussenproducten aan de hand van nieuw ontworpen protocollen, (3) gesprekken over dossier 'rolontwikkeling' vinden thans op de werkplek van de student plaats, (4) in het intakeproces scherpere focus op de zware eisen die de opleiding stelt, (5) extra ondersteuning 'schrijfvaardigheden' in het 1^e jaar, (5) *aanvullende* workshops m.b.t. onderzoeksmethoden & technieken, (6) Studiehandleidingen met gedetailleerde informatie over studielast, (7) reductie van de hoeveelheid te bestuderen literatuur en (8) versterking van de relatie met de 'facilitator' in de werkorganisatie van de student.

---

¹³ Bijvoorbeeld: papers, analyses, evaluaties, onderwijsontwerpen, veranderplannen, reflectieverslagen, onderzoeksplannen.

Studenten meldden tijdens de audit ook, dat bijvoorbeeld de onvoldoende spreiding van de studielast en de haalbaarheid van de productieplanning tot piekbelasting leiden die de voortgang verstoort. In de NSE 2012 waar de opleiding voor haar doen wat lager scoort, wordt dat beeld enigszins bevestigd: spreiding studielast (3.5) en haalbaarheid deadlines (3.1).

Weging en Oordeel: voldoende

De studielast is hoog, maar dat beschouwen de studenten niet als een probleem. Overigens heeft de opleiding er zorg voor gedragen daar waar de studeerbaarheid onvoldoende was en dus tot problemen in de studievoortgang leidde, passende maatregelen te treffen, bijvoorbeeld via verscherping van de focus op studeerbaarheid bij de intake, intensivering van de begeleiding in elke fase van de productontwikkeling, maar ook via een goede bereikbaarheid van docenten en management.

Hoe dit ook zij, de opleiding blijft zwaar en zal dat ook blijven, omdat de opleiding geen enkele concessie wil doen aan de kwaliteit; datzelfde geldt overigens voor haar studenten.

Ook al zijn er nog een aantal factoren die de studievoortgang belemmeren – het lage onderwijsrendement komt dan ook niet uit de lucht vallen – toch beoordeelt het panel de studeerbaarheid van de opleiding als voldoende, omdat de opleiding deze zaken tijdig signaleert en, voor zover zij binnen de invloedssfeer van de opleiding vallen, reeds een groot aantal maatregelen heeft getroffen om de studeerbaarheid te bevorderen. Daaruit blijkt, dat studeerbaarheid ook voor de opleiding een belangrijk aandachtspunt is en dat zij er concreet aan werkt.

Standaard 7: De opleiding voldoet aan de wettelijke eis m.b.t. omvang en duur van het programma.

Toelichting NVAO: hbo masteropleiding ten minste 60 ec's

Bevindingen

Uit de beschrijving van alle onderdelen uit het curriculum blijkt, dat de totale omvang van de opleiding correspondeert met 60 ec's, verdeeld over 4 semesters van elk 15 ec's. Deze omvang is in de respectieve Studiehandleidingen nader gespecificeerd en wel per 'toetsproduct' dat door de student moet worden opgeleverd.

Weging en Oordeel: voldaan

Personeel

Standaard 8: De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid

Toelichting NVAO: Het personeelsbeleid voorziet in de voor de realisatie van het programma benodigde kwalificaties, scholing, beoordeling en omvang van het personeel.

Bevindingen

De MLI-opleiding kent één docententeam dat bestaat uit gekwalificeerde professionals die een vaste (en doorgaans grote) aanstelling hebben als lector, associate lector of docent bij het domein Onderwijs, Leren en Levensbeschouwing. Het vaste dienstverband waarborgt de continuïteit van het docententeam en het collectief geheugen van deze relatief kleine opleiding.

Het personeelsbeleid van de MLI-opleiding is afgeleid van het strategisch beleidsplan van het domein Onderwijs, Leren en Levensbeschouwing en is erop gericht een hooggekwalificeerd docententeam met een grote vak- en werkveldkennis samen te stellen, dat in staat is onderwijs op hoog niveau uit te voeren en te ontwikkelen. Welnu, in dat opzicht blijkt het personeelsbeleid doeltreffend, want alle bij de ontwikkeling, uitvoering en coördinatie van het onderwijs binnen de MLI-opleiding betrokkenen beschikken (1) over een adequate opleiding op ten minste masterniveau, (2) over didactische vaardigheden en (3) over actuele vakkennis, kennis van onderzoek en brede kennis van de beroepspraktijk. Daarnaast maakt de opleiding t.b.v. de masterclasses frequent gebruik van gastdocenten, hooggekwalificeerde specialisten uit het werkveld en uit de wereld van de wetenschap. Voorts zet de opleiding onafhankelijke externe (veelal gepromoveerde) assessoren in bij de beoordeling van de mastertheses. De opleiding hanteert daarbij als eis dat zij actief betrokken moeten zijn bij wetenschappelijk en/of praktijkgericht onderzoek in de educatieve context.

Naast het uitvoeren van onderwijs dragen alle leden van het docententeam ook bij aan de *onderwijsontwikkeling*. De docenten die voor 0,3 tot 0,4 fte MLI-taken verrichten hebben hierbij de regie en vormen samen het 'kernteam'.¹⁴ Het kernteam is ook vertegenwoordigd in de examencommissie en de opleidingscommissie, neemt deel aan het Inholland-breed overleg met betrekking tot masteropleidingen en participeert in het Landelijk Netwerk Masteropleidingen Leren & Innoveren.

Het MLI-personeelsbeleid – centraal thema is competentieontwikkeling – voorziet voorts in professionalisering waarvoor een substantieel budget beschikbaar is. In het kader van de cyclus functioneringsgesprekken bepalen betrokkenen welke nadere scholing nodig is en wie daarvoor in aanmerking komen. Overigens, concludeert het auditpanel uit de gesprekken met docenten tijdens de audit, dat zij ook zonder expliciete (financiële) steun vanuit de opleiding hun 'vak' continu bijhouden. Scholing, door de opleiding ondersteund en gepland, heeft vooral betrekking op nadere professionalisering in assessment en coaching. Daarnaast organiseert de MLI-opleiding twee studiedagen per jaar waar het kernteam en de docenten rond een specifiek thema kennis en ervaringen uitwisselen.

¹⁴ Het kernteam bestaat uit drie leden: de academic director (tevens lector), de MLI-coördinator en de expert docent (tevens curriculumontwikkelaar en associate lector).

Weging en Oordeel: goed

Naar het oordeel van het auditpanel heeft het MLI-personeelsbeleid er inderdaad toe geleid heeft, dat de opleiding beschikt over een hooggekwalificeerd, deskundig (en betrokken) docententeam. In dat opzicht vormt haar beleid een professionele en solide basis voor de kwaliteit van het MLI-onderwijs. Het panel beoordeelt de doeltreffendheid van het personeelsbeleid dan ook als 'goed'.

Standaard 9: Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorisch realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De feitelijke bij het personeel aanwezige expertise sluit aan bij de eisen gesteld aan een hbo opleiding.

Bevindingen

Uit de CV's van de 12 bij de uitvoering van het MLI-onderwijs betrokkenen, blijkt dat zij allen gekwalificeerd zijn op ten minste masterniveau – 10 medewerkers met een master wo, onder wie drie zijn gepromoveerd en onder wie twee nog bezig zijn met hun promotieonderzoek en daarnaast twee medewerkers met master hbo. Ook de opleidingscoördinator heeft een wo-achtergrond. Voorts blijkt uit de CV's dat zij allen, naast de kwalificaties die betrekking hebben op de verschillende vakdisciplines, een sterke binding hebben met de beroepspraktijk. Bijvoorbeeld als onderzoeker, als lid van een Raad van Advies, als gastdocent, als nascholer, als lid van verschillende beroepsverenigingen. Ook zijn zij in verschillende rollen werkzaam geweest in het onderwijs: als directeur, docent, curriculumontwikkelaar, ICT-coördinator, toets-ontwikkelaar, directie-coach. Voorts hebben zij via hun studenten contact met de (school)organisaties waar de studenten werken.

De docenten zijn, naar het oordeel van het auditpanel dan ook in alle opzichten ruimschoots gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma. Zij hebben voorts een grote didactisch ervaring en een uitgebreide kennis van het werkveld, wat hen in staat stelt op masterniveau onderwijs te verzorgen. Dit wordt door de studenten volledig bevestigd. Zij zijn van mening dat de docenten buitengewoon deskundig zijn. Dit beeld wordt ondersteund door NSE 2012 waar de opleiding (wederom) hoog scoort op de kwaliteiten van haar docenten: inhoudelijke deskundigheid (4.6), werkvelddeskundigheid (4.4), didactische kwaliteiten (4.1), kwaliteit begeleiding (4.4), kwaliteit feedback (4.4), betrokkenheid (4.6) bereikbaarheid buiten contacturen (4.6).

De kwaliteit van het docentencorps krijgt een extra impuls dankzij de inzet van gastdocenten, specialisten uit het werkveld en uit de universitaire wereld.

Weging en Oordeel: goed

Zowel op het niveau van het management als op het niveau van de individuele docent opereert de opleiding actief binnen een uitgebreid professioneel netwerk in het onderwijs. De docenten hebben allen een (relevante) opleidingsachtergrond op ten minste master niveau. Voorts hebben zij een ruime en solide ervaring in het beroepenveld en vervullen zij naast hun docentschap nog functies in dat beroepenveld. In termen van onderzoek, discipline- en werkveldkennis & werkveldervaring en in termen van didactische bekwaamheid is de kwaliteit van het docenten dan ook ruimschoots voldoende. De verbinding tussen opleidingsprogramma en werkveld wordt nog eens versterkt doordat de opleiding veelvuldig gebruik maakt van deskundige specialisten die als gastdocenten specifieke masterclasses en werkcolleges verzorgen.

Standaard 10: De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Het onderwijsteam van de MLI-opleiding bestaat uit 12 docenten (2.3 fte) en een opleidingscoördinator (0.4 fte). Voorts beschikt de opleiding over de inzet van de lector (0.3 fte van het lectoraat "Geïntegreerd Pedagogisch Handelen" en over een onderwijs-ontwikkelingscapaciteit van 0.4 fte. Aldus realiseert de opleiding thans een docent-studentratio van 1:15 per jaar. De opleiding heeft, naar het oordeel van het auditpanel ruim voldoende personeelscapaciteit om het studieprogramma uit te voeren. Het onder docenten uitgevoerd tevredenheidsonderzoek bevestigt dit beeld.

De opleidingscapaciteit wordt bovendien vergroot dankzij het feit, dat de opleiding ook nog een groot aantal gastexperts inzet bij de uitvoering van het onderwijs en daarnaast ook nog externe assessoren actief betreft de beoordeling van de theses.

Weging en Oordeel: goed

De door de opleiding gerealiseerde medewerker-student ratio is meer dan voldoende om de uitvoering, actualisering en verdere ontwikkeling van het opleidingsprogramma mogelijk te maken. Reden voor het auditpanel de omvang van het personeel als 'goed' te kwalificeren.

Voorzieningen

Standaard 11: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Dankzij de rondleidingen in de gebouwen (te Den Haag en Amstelveen) waar de opleiding wordt verzorgd heeft het auditpanel de huisvesting en materiële voorzieningen op basis van eigen waarneming kunnen beoordelen.

Ruimtelijke voorzieningen

Voor de contactbijeenkomsten die in principe op vrijdagen worden ingeroosterd, maakt de opleiding gebruik van de gebouwen van de hogeschool in Den Haag en Amstelveen. Deze gebouwen zijn goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Lesruimtes die worden gebruikt zijn representatief en geschikt voor masterclasses, groepsbijeenkomsten, trainingen in relatie tot coaching en intervisie, workshops in het kader van de onderzoeksdagen en bijeenkomsten in het kader van de afstudeerkringen¹⁵. Ten behoeve van de trainingen 'informatievaardigheid' en 'kwantitatieve data-analyse' wordt gebruik gemaakt van een goed geoutilleerd computerlokaal. In alle onderwijsruimtes is de benodigde apparatuur aanwezig en kan een beroep gedaan worden op facilitaire ondersteuning.

Digitale leeromgeving

De docenten en studenten maken zeer intensief gebruik van een digitale omgeving voor de onderwijsuitvoering. Mede omdat de opleiding studenten wil laten kennismaken met 'open source' technologie die kan worden ingezet bij de ondersteuning van leerprocessen, heeft zij gekozen voor MOODLE als digitale omgeving. MOODLE is gebaseerd op 'open source' technologie, wordt 'gehost' op de eigen server van het Domein OLL en is aangepast aan de specifieke eisen van de MLI-opleiding: elk cohort studenten heeft een afdeling met ruimtes waarin het leerproces met betrekking tot de verschillende courses wordt ondersteund, in elke course-omgeving zijn de te bestuderen bronnen te vinden, worden masterclasses en onderzoeksdagen voorbereid, vinden activiteiten plaats in het kader van peer-review en review door docenten, wisselen studenten suggesties en bronnen uit, vinden er inhoudelijke discussies plaats en worden alle tussenproducten en eindproducten gepubliceerd en gearchiveerd. Behalve de te bestuderen bronnen worden ook presentaties van experts en docenten in de MOODLE-omgeving beschikbaar gesteld, evenals audioregistraties van bijeenkomsten van afstudeerkringen.¹⁴

Kortom, MOODLE beschikt over vele functionaliteiten ten behoeve van interactie en voor het geven van feedback, variërend van een 'forum' waarop door de studenten gereageerd kan worden tot een 'workshop' ten behoeve van de peer-review. Via de MOODLE-omgeving wordt daarnaast 'gelinkt' naar het geavanceerde Annotatiesysteem dat werd ontwikkeld bij de Universiteit Utrecht. Dit wordt gebruikt ten behoeve van het gezamenlijk annoteren van wetenschappelijke literatuur of peer-review op concept-producten. Voorts wordt via het nieuwsforum van de MOODLE-omgeving informatie vanuit de opleiding verspreid en alle bij een cohort betrokken studenten en docenten krijgen hiervan een e-mail via een automatische notificatiesysteem.

---

¹⁵ Zie voor 'afstudeerkringen': Standaard 12.

Het auditpanel heeft een 'demonstratie' van het gebruik van MOODLE gevolgd en is inderdaad van mening dat de functionaliteit van deze leeromgeving voortreffelijk is afgestemd op het didactisch concept van de opleiding. Maar dat is niet alles. Het belangrijkste is het feit, dat docenten en student zeer actief zijn in deze digitale omgeving en over de effecten ervan bijzonder enthousiast. Het panel sluit zich hier van harte bij aan.

"Bibliotheek"

Alle studenten beschikken over de digitale voorzieningen waarover elke Inholland-student beschikt, zoals een e-mail-account en voorzieningen die via het Inholland-intranet aangeboden worden. Studenten en medewerkers hebben via die omgeving toegang tot een uitgebreide collectie digitale bronnen, niet alleen van de collectie van Inholland, maar ook van de collectie van de bibliotheek van de Vrije Universiteit waarmee een samenwerkingsverband is aangegaan. Via *Lybrin* hebben studenten ook toegang tot een grote collectie van wetenschappelijke artikelen. Medewerkers van de bibliotheek verzorgen in het eerste semester een workshop over informatievaardigheid om studenten te laten kennismaken met digitale databanken van Inholland en van de Vrije Universiteit, en hen te ondersteunen bij het efficiënt zoeken en selecteren van relevante, betrouwbare bronnen via het internet. Kortom de toegang tot een uitgebreide collectie (digitale) kennisbronnen is goed geregeld. (Zie voor het gebruik ervan Standaard 16.)

Ten slotte

Tijdens de gesprekken bleek het auditpanel dat de studenten (en de docenten) ruimschoots tevreden zijn over de voorzieningen, zoals bedoeld onder deze Standaard 11. Dit geldt in nog hogere mate voor de leeromgeving MOODLE. Een beeld dat wordt bevestigd in NSE 2012, waar de opleiding hoog scoort: geschiktheid en beschikbaarheid werkplekken (4.3), digitale omgeving (4.3) en bibliotheek (3.7).

Weging en Oordeel: goed

Huisvesting en materiële voorzieningen zijn in beide locaties ruimschoots toereikend om het programma van de opleiding te realiseren. De digitale leeromgeving en de (overige) ICT-voorzieningen zijn up-to-date en de toegang tot relevante kennisbronnen is goed geregeld. Een sterk punt is de digitale leeromgeving MOODLE met een veelzijdige functionaliteit die prima past bij het MLI-opleidingsconcept met zijn sterke accent op interactie en feedback als de cruciale elementen binnen het leerproces. De observatie van het auditpanel dat de digitale leeromgeving naadloos aansluit bij het opleidingsconcept, maar vooral ook zijn waarneming dat docenten en studenten er zeer intensief gebruik van maken vormen voor het panel de belangrijkste grond voor zijn oordeel 'goed'.

Standaard 12: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Studiebegeleiding

De opleiding onderscheidt verschillende vormen van begeleiding:

- verwerven van kennis en inzicht: begeleiding betreft vooral de voorbereiding (in de digitale omgeving) op de expertmeetings en de literatuurverwerkingssessies.
- productontwikkeling in het 1^e jaar: begeleiding door studiebegeleiders bij de papers, het onderwijsontwerp en het veranderplan en begeleiding bij de leeronderzoeken door de onderzoeksbegeleiders die de onderzoekslijn over beide studiejaren voor hun rekening nemen;
- masterthesis in het 2^e jaar: begeleiding door afstudeerbegeleiders in 'afstudeerkringen'.
- samenwerkend leren: begeleiding bij het op te leveren groepsproduct door een docent die specifiek met deze taak belast is, de studiebegeleider 'product leerteam';
- rolontwikkeling in de praktijk: begeleiding door coaches via intervisie-bijeenkomsten en individuele gesprekken aan de hand van het richtinggevend POP van de student en diens 'Dossier Rolontwikkeling' dat hij gedurende beide studiejaren opbouwt. Ook de 'facilitator' in de eigen (school)organisatie van de student speelt een betekenisvolle, ondersteunende rol;
- studievoortgang: begeleiding gericht op het voorkómen, tijdig signaleren en wegnemen van factoren die de voortgang belemmeren.

Voorbeeld: begeleiding productontwikkeling in 1^e en 2^e jaar

In de eerste twee semesters begeleiden de studiebegeleiders de studenten bij het bespreken van de literatuur die iedere week centraal staat en bij het tot stand komen van (1^e semester) paper en onderwijsontwerp en paper en van (2^e semester)veranderplan. Telkens bespreekt de groep, onder leiding van de begeleider, de verschillende deel-producten.

De begeleiding in de onderzoekslijn (onderzoeksplan en evaluatieplan) wordt verzorgd door een team van vier ervaren onderzoeksbegeleiders. Tijdens de daartoe ingerichte onderzoeksdagen geven zij instructie. Ook wisselen studenten dan hun ervaring uit en bespreken zij in kleine groepen hun concept-producten met elkaar en met de begeleider. Ter voorbereiding plaatsen studenten de te bespreken producten in de digitale omgeving MOODLE en vindt er reeds vóór de betreffende onderzoeksdag een peer-review plaats. Studenten krijgen tijdens de bespreking op de onderzoeksdagen ook persoonlijke feedback op hun concept-producten. Zij kunnen ook naderhand extra feedback vragen aan medestudenten door tussenproducten te plaatsen in de digitale omgeving.

Afstudeerkringen

In de 'afstudeerkringen' werken studenten onder leiding van twee afstudeerbegeleiders aan de opzet en uitvoering van hun onderzoek ten behoeve van de thesis. Er worden bijeenkomsten belegd waarin de voortgang van elke student besproken wordt. Daarnaast wordt op afspraak en naar behoefte nog aanvullende individuele begeleiding geboden. Als voorbereiding op de afstudeerkringen plaatsen studenten concept-producten (onderzoeksplan, theoretisch kader of een onderzoeksinstrument) in het daartoe bestemde 'forum' in de digitale omgeving, waarbij veelal ook peer-review plaatsvindt.

Tijdens de afstudeerkring-bijeenkomsten ontvangen studenten gerichte feedback die doorgaans ook betekenisvol is voor de andere kringleden vanwege het generieke karakter van veel onderzoekswesties. De bijeenkomsten worden regelmatig opgenomen met voice-recorders en de geluidsbestanden worden in de digitale omgeving geplaatst als service aan de studenten. De feedback kan op die manier nogmaals worden beluisterd en veel studenten maken hier gebruik van. Studenten kunnen daarnaast op eigen initiatief feedback vragen aan medestudenten en benutten daarvoor de MOODLE-omgeving.

Uit de gesprekken met docenten en studenten tijdens de audit is het panel gebleken dat de opleiding inderdaad de begeleiding uitvoert op de wijze zoals hierboven kort geschetst, en dat de studenten over die begeleiding zeer tevreden over zijn. Een beeld dat in de NSE 2012 wordt bevestigd: informatievoorziening over de begeleiding (4.0), kwaliteit begeleiding (4.5), kwaliteit begeleiders (4.4), bereikbaarheid docenten (4.5), betrokkenheid docenten (4.6).

Informatievoorziening

Veruit het belangrijkste medium voor de informatievoorziening binnen de MLI-opleiding is de MOODLE-omgeving. Alle informatie is daar te vinden: studiehandleidingen, handreikingen voor de te ontwikkelen producten, te bestuderen literatuur, agenda met toelichting op de bijeenkomsten en wekelijkse nieuwsberichten met actuele informatie. Alle deelproducten / concept-producten van studenten worden via MOODLE gedeeld en voorzien van feedback door medestudenten en docenten. Bij aanvang van de studie wordt door de studiebegeleiders uitgebreid ingegaan op alle informatiebronnen die via MOODLE worden ontsloten.

Naar het oordeel van de docenten en studenten leidt het intensieve gebruik van MOODLE inderdaad tot transparante communicatie tussen de docenten onderling, tussen de studenten onderling en tussen de docenten studenten. Mede daardoor blijkt deze digitale omgeving de interactie en feedback zodanig sterk te ondersteunen dat men zou kunnen spreken van een (rijke en vruchtbare) digitale *leergemeenschap*. Zo kijken de docenten en studenten er naar en dat is, naar het oordeel van het auditpanel, volkomen terecht. NSE 20102 ondersteunt dit beeld: informatievoorziening m.b.t. studievoortgang (4.0) en informatievoorziening m.b.t. regels en procedures (3.8).

Ten slotte

De mogelijkheden die de (school)organisatie de student biedt om zich in de verschillende MLI-rollen te ontwikkelen zijn niet in alle gevallen optimaal. De opleiding heeft daarom besloten (1) niet alleen in de intake meer aandacht aan dit aspect te schenken, maar ook (2) de communicatie met de zogeheten 'facilitators' te intensiveren opdat het voor beide partijen duidelijk is wat men van elkaar verwacht. Het gaat hier overigens niet zozeer om begeleiding (daar zorgt de opleiding voor), maar om het bieden van ontwikkelmogelijkheden en het geven van feedback op de prestaties van de student.

Weging en Oordeel: goed

De studiebegeleiding en de informatievoorziening beoordeelt het auditpanel zonder meer als 'goed'. De volgende overwegingen liggen daaraan ten grondslag.

De *studiebegeleiding* door de MLI-opleiding wordt is in haar opzet en doelstelling passend voor een masteropleiding, waar immers van studenten (volwassen professionals) eigen initiatief mag worden verwacht en, in het geval van de MLI-opleiding, ook daadwerkelijk wordt verwacht. Studenten zijn overigens van mening, dat de studiebegeleiding in hoge mate tegemoetkomt aan hun behoefte (interactie, feedback) en dat die begeleiding bovendien zeer effectief is dankzij de gedifferentieerde inrichting en aanpak waardoor zij telkens past bij de fase van de opleiding en bij de daarbinnen door de student te leveren prestaties of producten.

De *informatievoorziening* door de MLI-opleiding resulteert in het tijdig aan docenten en studenten beschikbaar stellen van inzichtelijk informatie over alle belangrijke aspecten van de opleiding, zoals: organisatie, programma, assessment, literatuur, uitvoerders, begeleiding, planning /rooster, agenda's, scholing enz. De informatievoorziening is bovendien zeer efficiënt ingericht dankzij MOODLE.

De niet altijd optimale omstandigheden binnen de (school)organisatie van de studenten, zijn voor het panel aanleiding geweest bij Standaard 5 zijn oordeel neerwaarts bij te stellen. Dat doet het panel hier niet weer, te meer niet daar deze kwestie de kwaliteit van de begeleiding niet rechtstreeks raakt.

Kwaliteitszorg

Standaard 13: De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van meetbare doelen.

Toelichting NVAO: De opleiding bewaakt de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties via regelmatige evaluaties. De opleiding verzamelt tevens managementinformatie met betrekking tot rendementen en staf-student ratio.

Bevindingen

Een belangrijke vorm van evaluatie vindt plaats in het kader van het contact tussen docenten en studenten. Door de kleinschaligheid van de opleiding gaan studenten vaak informeel om met hun docenten. Ze kunnen hun docenten daardoor gemakkelijk hun kritiek voorleggen, waar dan ook –zo bleek het panel in de gesprekken met studenten – snel en adequaat op wordt gereageerd. Toch vindt de opleiding het belangrijk dat er ook formele momenten van evaluatie bestaan.

Het "Kwaliteitsmanagementplan Domein OLL, Opmaat (2011)" verschaft inzichtelijke informatie over het kwaliteitszorgsysteem, de opzet van de evaluatiesystematiek, de doelstellingen en streefcijfers, de evaluatieprocedures en de evaluatie-instrumenten. De operationalisering van het systeem van kwaliteitszorg voor de MLI-opleiding wordt jaarlijks beschreven in een gedetailleerd plan van aanpak ("Plan van Aanpak Kwaliteitszorg 2012-2103). In dit plan van aanpak is vastgelegd via welke instrumenten de opleiding informatie verkrijgt over de NVAO standaarden ('Evaluatiematrix'). De MLI-opleiding hanteert daarbij de PDCA-cyclus als basisstructuur gehanteerd.

In concreto gebruikt de MLI-opleiding de volgende evaluatie-instrumenten:

Doelgroep	Instrument	Uitvoering
Docenten	Docentenpeiling MLI	Elke twee jaar
Studenten 1 ^e jaars Uitvallers	Nationale Studenten Enquête – NSE	Elk jaar
	Course evaluatie	Na elke course
	Masterclass evaluatie	Na elke masterclass
	Afstudeerenquête	Na afstuderen
	Aansluitonderzoek	Elk jaar
	Exit onderzoek	Bij elke uitval
Alumni	Alumni-onderzoek	Elke twee jaar
Werkveld	Werkveldonderzoek (werkveld 2 ^e jaars)	Elk jaar

De MLI-opleiding hanteert als doel dat het gemiddelde cijfer bij de evaluaties 3.6 moet zijn (op een 5-puntsschaal), waarbij maximaal 25% van de respondenten een 1 of 2 toekent. Als een 10-puntsschaal wordt gebruikt dan is het streefgemiddelde 7.2. Voor elke evaluatie is bepaald welke standaarden uit het NVAO-kader centraal staan. De kwaliteit van de evaluatie-instrumenten die onder het beheer van de masteropleiding vallen, is ook onderwerp binnen de kwaliteitszorg, en deze instrumenten worden, indien nodig, bijgesteld.

De resultaten van evaluaties onder studenten en medewerkers worden zo snel mogelijk teruggekoppeld en in principe altijd gepubliceerd binnen de digitale omgeving van de masteropleiding. Uitslagen van de evaluaties spelen een rol in de reguliere PCM-cyclus en bij het vaststellen van de rollen en taken van docenten. Uitslagen van de evaluaties van de masterclasses worden teruggekoppeld naar de gastexpert en bepalen mede of een gastexpert opnieuw wordt gevraagd een presentatie over hetzelfde onderwerp te verzorgen.

Daarnaast voert de MLI-opleiding gestructureerd evaluatief overleg met de opleidingscommissie en zal zij zulk een overleg gaan voeren met de Veldadviesraad en met de Wetenschappelijke Adviesraad, beide in 2013 ingesteld. Met name voor een kleine opleiding als de MLI is dit type overleg met belanghebbenden, mits goed voorbereid en scherp gefocust, zeer geschikt om snel inzicht te krijgen in specifieke opleidingsprestaties en/of kwaliteitsproblemen en het bevordert de betrokkenheid van de belanghebbenden. Het panel adviseert de MLI-opleiding dan ook meer het accent te leggen op dit type evaluatief overleg.

Overigens zijn de studenten die het panel tijdens de audit heeft gesproken, zeer positief over de frequentie en gerichtheid van de evaluaties en ook over de snelheid waarmee zij worden geïnformeerd over de uitkomsten en over de daaraan gekoppelde verbeteracties. Een beeld dat in NSE 2012 wordt bevestigd: onderwijsevaluaties onder studenten (3.8), informatie over uitkomsten (3.8), gebruik door de opleiding van de uitkomsten (3.8), betrokkenheid bij verbeteringen (4.0) en wijze waarop opleiding reageert op kritiek (3.9).

Weging en Oordeel: goed

Het door de opleiding gehanteerde Inholland kwaliteitssystem is goed en uitvoerig gedocumenteerd. De implementatie van het systeem vindt controleerbaar plaats via op Inholland-niveau vastgelegde procedures. De doelen die de opleiding bij haar evaluaties nastreeft zijn concreet en meetbaar. Sterk punt is, dat de opleiding via (o.a.) MOODLE de resultaten van de onderscheiden evaluaties snel terugkoppelt naar betrokkenen en er vervolgens ook acties aan verbindt.

Standaard 14: De uitkomsten van de evaluaties vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de doelen.

Bevindingen

De uitkomsten van de evaluaties die de opleiding, blijkens haar "Verbetermatrix 2012-2013" in een samenhangend kader plant en uitvoert, leiden inderdaad tot verbeteracties, Bijvoorbeeld:

- Intake: meer sturing op academisch denk- en werkniveau, via: (1) De opdracht een beknopte selectie van de literatuur te bestuderen en een schrijfoopdracht uit te voeren op basis waarvan kan worden bekeken of inschrijven in het eerste jaar mogelijk is of dat het volgen van een voorbereidend traject wenselijk is. (2) Aanscherping van de eis t.a.v. de leesvaardigheid Engels wordt expliciet opgenomen in de richtlijnen voor het intakedossier. (3) 'Bijspijker'-mogelijkheden om tekort in studie- en/of schrijfvaardigheid weg te werken.
- Ontwikkelmogelijkheden binnen de werkorganisatie van de student: (1) In de intake krijgt dit aspect thans groot gewicht bij het besluit tot toelating. (2) Intensivering voorlichting aan en communicatie met de 'facilitators' binnen deze werkorganisaties. (3) Versterking rol 'facilitators' door hen directer (dan tot op heden) te betrekken bij activiteiten binnen de opleiding, bijvoorbeeld bij de gesprekken over de studievoortgang.
- Internationale oriëntatie: ((1) Opleiding stimuleert thans deelname aan 'mastertracks' tijdens internationale conferenties door de voorbereiding en begeleiding expliciet in het opleidingsprogramma op te nemen. (2) In de beoordeling van de theses voegt de opleiding 'internationale oriëntatie / context' en 'gebruik internationale bronnen' als een substantieel criterium toe.
- Studeerbaarheid: o.a. (1) intensivering van de begeleiding in *elke* fase van de productontwikkeling, (2) strakkere organisatie van de review van tussenproducten aan de hand van nieuwe protocollen, (3) aanvullende workshops m.b.t. onderzoeksmethoden & technieken, (4) versterking van de relatie met de 'facilitator' in de werkorganisatie van de student.
- Kwaliteit onderzoek en -begeleiding: (1) Instelling van Wetenschappelijk Adviesraad. (2) Protocollisering van de afstudeerkringen teneinde de besprekingen over de onderzoeksprocesgang te structureren en beter traceerbaar te maken voor de deelnemers. (3) Introductie workshop "Omgaan met wetenschappelijke artikelen" in 1^e jaar.
- Meer sturing op de voorbereiding en uitvoering van de zogeheten verwerkingssessies teneinde de effectiviteit ervan te vergroten.
- Versterking structureel contact met werkveld: Instelling Veldadviesraad.

Weging en Oordeel: goed

Naar het oordeel van het panel heeft de MLI-opleiding dankzij haar frequent ingezette feedback instrumenten, goed zicht op de nog te verbeteren zaken binnen de programmering en de uitvoering. De periodieke evaluaties leiden dan ook inderdaad tot het vaststellen, plannen en uitvoeren van verbetermaatregelen in een samenhangend kader. Naar het oordeel van het auditpanel doet de opleiding dat weloverwogen en zorgvuldig. Zij geeft voorts grote aandacht aan het monitoren van de uitvoering. De door de MLI-opleiding ingezette evaluatie instrumenten blijken dan ook bijzonder effectief. Reden voor het panel deze standaard als 'goed' te kwalificeren.

Standaard 15: Bij de interne kwaliteitszorg zijn de volgende partijen actief betrokken: opleidingscommissie, examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en afnemend beroepenveld.

Bevindingen

Zie de bevindingen onder standaard 13. Daar blijkt, dat medewerkers, studenten en alumni actief betrokken zijn bij de interne kwaliteitszorg. Via schriftelijke enquêtes maar ook, en dat blijkt bij kleine opleidingen zoals de onderhavige vaak veel effectiever, via gestructureerd evaluatief overleg. Bijvoorbeeld in de opleidingscommissie.

Naast het geformaliseerde evaluatieve overleg dat tweemaal per jaar plaatsvindt met de 'facilitators' uit het werkveld¹⁶, voert de opleiding thans ook gestructureerd overleg met het werkveld via de onlangs geïnstalleerde Veldadviesraad. Het is evenwel nog te vroeg uitspraken te doen over de kwaliteit van dit overleg en over de feitelijke rol ervan in de interne kwaliteitszorg.

Van belang is voorts de betrokkenheid van de centrale examencommissie die op het niveau van het domein, de kwaliteit van het 'toetsen & beoordelen' bewaakt. Taken en bevoegdheden van de examencommissie zijn thans, in lijn met de wettelijk geregelde verantwoordelijkheid, gedetailleerd uitgewerkt in het 'Handboek examencommissie Domein OLL".

Weging en Oordeel: voldoende

Studenten, docenten, alumni en de examencommissie zijn betrokken bij de evaluatie van (specifieke onderdelen van) de opleiding, zoals: organisatie, programma, assessments, begeleiding, informatievoorziening, docenten. De evaluaties kennen verschillende vormen: (i) interne evaluaties op opleidingsniveau en op Inholland-niveau en (ii) externe onderzoeken en enquêtes en gestructureerd evaluatief overleg.

Kortom de directe stakeholders zijn actief en effectief bij de interne kwaliteitszorg betrokken. Die grote betrokkenheid beoordeelt het panel als goed. Omdat het nog te vroeg is de kwaliteit van de inbreng uit het werkveld te beoordelen, volstaat het panel met de kwalificatie 'voldoende'. Dit laat overigens onverlet dat het panel onder de indruk is van de kwaliteitscultuur binnen alle geledingen van de MLI-opleiding.

---

¹⁶ De masteropleiding heeft overigens, zie onder Standaard 12, besloten de communicatie met de 'facilitators' te intensiveren.

Toetsing en *gerealiseerde* eindkwalificaties

Standaard 16: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Standaard 16: De toetsing

Kwaliteitsborging

In de visie van het Domein OLL is 'het toetsen' een cruciaal onderdeel van zijn kwaliteitszorgsysteem en daarmee ook van het kwaliteitszorgsysteem van de MLI-opleiding die er vervolgens in haar "Toetsbeleid Masteropleiding Leren & Innoveren" een specifieke uitwerking aan heeft gegeven, passend bij haar onderwijsconcept waarbij –het panel meldt het hier nogmaals – interactie, context en feedback centraal staan. (Zie onder *Uitgangspunten*.) Gelet op het feit, dat 'toetsing' integraal onderdeel uitmaakt van de interne kwaliteitszorg – en daarvan vond het panel reeds, dat het zeer effectief wordt uitgevoerd – is reeds voldoende basis voor kwaliteitsborging gelegd. Voorts worden alle Studiehandleidingen en alle beoordelingen door de examencommissie getoetst op de criteria zoals vastgelegd in het "Handboek Examencommissie Domein OLL". Een eerste resultaat van deze intensieve bemoeienis van de examencommissie is de introductie van 'internationale oriëntatie / context' en 'gebruik internationale bronnen' als een substantieel criterium in de beoordeling van de thesis. Ten slotte: Bij de beoordeling in de afstudeerfase is het vier-ogen principe van toepassing en bij de beoordeling van de thesis wordt voorts een onafhankelijke externe deskundige betrokken. Een ander aspect dat een belangrijke en positieve rol speelt in de kwaliteit van het toetsen is de concreetheid van de respectieve leerdoelen die daardoor inderdaad als een effectief handvat dienen bij het ontwerpen van toetsen en van de beoordelingscriteria.

Relatie met eindkwalificaties

Uit zijn analyse van alle per onderwijsonderdeel opgestelde Studiehandleidingen, van de opdrachtformuleringen (toetsen) en van de gehanteerde beoordelingsformulieren is het panel het volgende gebleken: (1) het niveau en de reikwijdte van de toetsen worden inderdaad bepaald door het beheersingsniveau zoals beschreven in de vijf professionele MLI-rollen. De beoordelingscriteria bij de toetsen en de beoordelingsformulieren waarin deze worden geconcretiseerd, zijn aantoonbaar afgeleid van de indicatoren bij die rollen en zijn passend voor de fase van de opleiding.

Dat de opleiding ook inderdaad *alle* beoogde eindkwalificaties toetst, blijkt uit de zogeheten "Dekkingsmatrix" waarin de opleiding precies vermeldt welke rollen in welke onderwijseenheid op welke wijze worden getoetst en welke beheersingsindicatoren daarbij aan bod komen.

Uitgangspunten

De opleiding hanteert het concept van de "hele taak - benadering". Dit betekent dat de student expertise opbouwt via realistische en betekenisvolle integratieve opdrachten / leertaken¹⁷, gerelateerd aan actuele vraagstukken in de beroepspraktijk. Bij de uitvoering daarvan dient de student zijn verworven kennis productief te maken. Dit type opdrachten / taken keert telkens terug op verschillende niveaus vanuit de visie dat het ontwikkelen van expertise een cyclisch proces is waarin eenmaal verworven expertise wordt verdiept, verbreed en verrijkt op basis van het uitvoeren van steeds complexere taken. Uiteindelijk leidt dit tot het expertiseniveau dat de student in staat moet stellen in het kader van zijn masterthesis een praktijkgericht onderzoek te ontwerpen, uit te voeren en op de uitkomsten ervan te reflecteren.

Toetsing door MLI is gebaseerd op het principe van 'constructive alignment': een logische afstemming tussen leerdoelen, toetsing, leerinhouden, leeractiviteiten en doceractiviteiten. De keuze van de toetsen is gerelateerd aan de te behalen leerdoelen en vereist de gewenste leeractiviteiten om die leerdoelen te realiseren.

Ook de keuze voor een paper (essay) als toets sluit aan bij het doel dat relevante kennis actief moet worden verwerkt en productief gemaakt door het te verbinden aan een onderzoeksvraag die gerelateerd is aan een actueel vraagstuk uit de (eigen) beroepspraktijk – de context.

Het panel ondersteunt deze (integrale en contextuele) benadering ten volle. In feite betekent deze aanpak dat de MLI-opleiding het geïsoleerd toetsen van kennis & inzicht volledig heeft vervangen door het toetsen via opdrachten. Deze opdrachten (taken) heeft de opleiding zodanig geconcipieerd, dat voor een succesvolle uitvoering het hebben van specifieke kennis en inzicht onontbeerlijk is. Anders gezegd, via het beoordelen van het resultaat uit de opdrachten, toetst de opleiding impliciet of de student over de vereiste kennis en inzichten beschikt. Voorts betekent het toetsen via betekenisvolle opdrachten dat toetsen telkens binnen een zinvolle context gebeurt.

Oordeel

Het panel is bijzonder positief over de wijze waarop de MLI-opleiding haar toetsing heeft ingericht en uitvoert en ook over de wijze waarop zij de kwaliteit ervan borgt. Los van dit oordeel formuleert het panel enkele suggesties hoe de opleiding de kwaliteit van het toetsen & beoordelen op een nog hoger plan zou kunnen brengen.

Suggesties

- het succesvol invoeren van veranderingen / vernieuwingen in een (school)organisatie vergt van de MLI'er als 'educatief leider' (voortrekker) specifieke skills. Het MLI-systeem meet niet via afzonderlijke toetsing of de student over de vereiste skills beschikt. Vanuit haar holistische benadering doet de MLI-opleiding dat bewust. Toch geeft het panel de opleiding in overweging het toetsen van skills (onderdeel van het dossier 'Rolontwikkeling in de praktijk') een meer herkenbare plaats te geven in het totale palet aan assessments.
- In de afstudeerfase vindt toetsing plaats via het 4-ogen principe waardoor begeleiding en toetsing scherp gescheiden worden. Het panel geeft de opleiding in overweging het 4-ogen principe ook in het 1^e jaar te hanteren en om ook in die fase van de opleiding de begeleiding en beoordeling scherp te scheiden.
- Zie ook de suggestie bij Standaard 4 m.b.t de beoordeling van samenwerkingsopdrachten.

---

¹⁷ Bijvoorbeeld: onderzoeksplan, evaluatieonderzoek, veranderplan, essay, onderwijsontwerp

Standaard 16: Gerealiseerde eindkwalificaties

Beoordeling door de opleiding

De opleiding meet of de student de beoogde eindkwalificaties heeft gerealiseerd via het toetsen en beoordelen van diens (1) praktisch gerelateerde 'producten',¹⁸ (2) Dossier Rolontwikkeling in de praktijk en (3) onderzoek-gerelateerde producten waaronder als sluitstuk zijn thesis. Van de producten genoemd onder 1 en 2 heeft het panel er een 10-tal bestudeerd, inclusief bijbehorende beoordelingsformulieren. Het oordeel van het panel is meer dan positief: deze producten zijn de resultante van een actuele, relevante en complexe opdracht, telkens passend bij de fase van de opleiding. De beoordelingsformulieren maken de criteria expliciet en daardoor wordt de relatie met de leerdoelen helder. Sterk punt vindt het panel de betekenisvolle terugkoppeling die de beoordelaars de student geven. Dat past in de MLI-filosofie waarbij de opleiding grote nadruk legt op feedback als integraal onderdeel van het leerproces. Prima.

Beoordeling door het panel

Het auditpanel heeft uit twee cohorten in totaal veertien theses beoordeeld en de daarbij behorende beoordelingsformulieren: zie Bijlage V.

De beoordelingsformulieren blijken een voortreffelijk instrument bij de beoordeling van de theses: alle aspecten van een beroepspraktijkgericht en methodologisch verantwoord onderzoek op masterniveau komen in het beoordelingsformulier aan bod, telkens met een uitgebreide en zinvolle toelichting die een verantwoorde sturing geeft aan de verschillen in de beoordelingen 'onvoldoende, voldoende, goed en excellent'. Wat het panel voorts is opgevallen, is de zorgvuldige, diepgravende wijze waarop de beoordelaars hun beoordelingen motiveren. Het is een vorm van reflectie door de beoordelaars waar de studenten nog veel van zouden kunnen leren.

Het panel is van mening dat *alle* door hem beoordeelde theses in vraagstelling (complexiteit en reikwijdte) en in onderzoekaanpak (expliciet methodologische verantwoording) aantoonbaar uit stijgen boven het bachelor niveau. Uit de theses blijkt (i) een voldoende methodologische scholing (ii) een adequate theoretische kennis en (iii) een inzicht in ontwikkelingen en problemen binnen de context van de beroepspraktijk, ook blijkend uit de onderzoeksthema's waarvoor de studenten hebben gekozen. In veel gevallen komt het oordeel van het panel over de theses overeen met het oordeel van de opleiding. Deze correspondentie hangt samen met de kwaliteit van het beoordelingsformulier, een kwaliteit die een betrouwbare beoordeling mogelijk maakt. Daar waar het oordeel van het panel wel afwijkt van dat van de opleiding betreft het slechts geringe verschillen.

De theses behelzen alle kwalitatief onderzoek. Waarom kwantitatief onderzoek ontbreekt, laat zich niet verklaren door de beschrijving van de rol 'praktijkgericht onderzoeker'. Het panel pleit ervoor studenten ook en uitdrukkelijk uit te nodigen tot het doen van kwantitatief onderzoek en dan wel onder regie van het lectoraat. Los daarvan merkt het panel op, dat de theses in kwaliteit zouden groeien, indien technische aspecten zoals bronverwijzingen en taalgebruik inderdaad voldoen aan de daarvoor van toepassing zijnde Inholland criteria, indien de brede ook internationale context expliciet in het onderzoek wordt betrokken en indien de reflectie op het eigen onderzoek en op de uitkomsten sterker wordt aangezet opdat die reflectie meer betekenis krijgt.

---

¹⁸ Bijvoorbeeld: evaluatieonderzoek, veranderplan, onderwijsontwerp.

Weging en Oordeel: voldoende

Het panel is van mening, dat de masteropleiding het masterniveau van de afgestudeerden borgt niet alleen via een gedegen scholing maar ook via een zorgvuldig en inzichtelijk toets- & beoordelingsproces waarbinnen de MLI-opleiding telkens in een zinvolle context via integrale toetsen (opdrachten / taken) meet of de student de vereiste kwalificaties (competenties) heeft verworven. Feedback speelt in dit proces een belangrijke rol. Een rol die de opleiding ook waar maakt. In dat opzicht kwalificeert het panel het systeem van toetsen en beoordelen (het 1^e onderdeel van standaard 16) als 'goed'.

Op basis van eigen onderzoek van een tiental 'producten' van studenten en van veertien theses, komt het panel tot de conclusie dat de beoogde eindkwalificaties op een alleszins aanvaardbare wijze worden gerealiseerd. Een kwalificatie 'voldoende' voor dit onderdeel van standaard 16 is dan ook gerechtvaardigd: de opleiding is er in geslaagd haar programma en haar assessments zodanig in te richten dat zij haar doelstellingen realiseert.

Het panel beoordeelt een onderdeel van standaard 16 (toetsing) als goed en een onderdeel (gerealiseerde eindkwalificaties) als voldoende. Omdat het panel het onderdeel 'gerealiseerde eindkwalificaties' beschouwt als doorslaggevend voor de kwaliteitsbepaling laat het dit onderdeel zwaarder wegen dan het onderdeel 'toetsing'. Het eindoordeel over standaard 16 is dan ook 'voldoende'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De kracht van de MLI-opleiding ligt in (1) de hechte banden met de beroepspraktijk, (2) het sterke accent op contextgericht leren, (3) integrale assessments in plaats van geïsoleerde toetsingen, (4) de reikwijdte van de theoretische scholing en (5) een sterke en breed gedragen kwaliteitscultuur. Deze vijf kenmerken zijn zichtbaar in de samenstelling van het docententeam, in de doelstelling, inhoud en werkvormen van het programma, in de relevantie van het onderzoek van de afstudeerders, maar ook in de oordelen van de MLI-studenten en in de kwaliteit van de Kritische Reflectie die blijkt geeft van de ambitie en het zelfinzicht van de MLI-opleiding.

Op deze wijze maar ook dankzij de deskundigheid en sterke betrokkenheid van het docentencorps, slaagt de opleiding erin professionals (in casu professionele masters) op te leiden die niet alleen hun eigen beroepspraktijk op een hoger plan kunnen brengen, maar ook die van de (school)organisatie waar zij werken. Wel zou de opleiding in haar programma de internationale oriëntatie verder kunnen versterken.

6. AANBEVELINGEN

1. *Internationale oriëntatie*: De MLI-opleiding legt sterk de nadruk op de context waarbinnen het leren van studenten plaatsvindt. Voor een masteropleiding is internationale oriëntatie daarbij onontbeerlijk. De MLI-opleiding zal dan ook haar visie op de functie en het doel van internationale oriëntatie binnen de beroepsvoorbereiding tot Master of Education in haar doelstellingen, in casu de beoogde eindkwalificaties, moeten verankeren en wel zodanig dat die visie richting geeft aan de programmering en aan de eisen die de opleiding stelt aan haar studenten.
2. *Onderzoek*: Het panel geeft de opleiding in overweging de onderzoekagenda's van de lectoraten meer sturend te laten zijn voor de afstudeerthema's. Hierdoor kan het aantal thema's worden teruggebracht tot enkele substantiële hoofdthema's. Daardoor kan ook de onderzoekscapaciteit van de lectoraten en van de opleiding gericht worden benut.

3. *Inhoud programma*: Het panel geeft de masteropleiding in overweging meer aandacht te schenken aan cultuurverschillen binnen (school)organisaties als zijnde een wezenlijke factor bij de bepaling van succesvolle innovatiestrategieën.

Gelet op het belang van de werkomgeving van de student voor diens ontwikkeling, zou de opleiding de ontwikkelmogelijkheden die de werkomgeving biedt, kritischer moeten volgen dan zij tot op heden doet.

In het perspectief van de beoogde eindkwalificaties en de daaraan verbonden rolontwikkeling zijn de plaats en betekenis van de zogeheten 'samenwerkingsopdrachten' onduidelijk. Het panel geeft de opleiding in overweging dit onderdeel opnieuw in te richten en dan wel zodanig dat de relatie met de beoogde eindkwalificaties helder is en dat de opdracht ook zodanig complex is dat uitvoering *door een groep* vanzelfsprekend is. Dat laatste is ook van belang om een zinvolle beoordeling mogelijk te maken van de bijdrage van elke student afzonderlijk.

4. *Assessment*: Voor een educatief leider (voortrekker) spelen 'skills' een beslissende rol bij de implementatie van veranderingen / vernieuwingen. Het panel geeft de opleiding in overweging het toetsen van skills een meer herkenbare plaats te geven in het totale palet aan assessments.

In het 2^e jaar past de opleiding het 4-ogen principe consequent toe. Het panel geeft de masteropleiding in overweging dit ook in het 1^e jaar te doen.

Om beoordeling en begeleiding helder ten opzichte van elkaar afgebakend te houden, geeft het panel de opleiding in overweging deze twee functies niet alleen in het 2^e jaar maar ook in het 1^e jaar te scheiden.

5. *Kwaliteitszorg*: de opleiding zal het overleg met Veldadviesraad en met Wetenschappelijke Raad goed moeten structureren en scherp moeten focussen op kwaliteitsanalyse van programma (veldadviesraad) en van onderzoek (wetenschappelijke adviesraad). Alleen dan ontvangt de opleiding systematisch feedback vanuit het werkveld op ten minste die onderwerpen die zij in het kader van haar interne kwaliteitszorg nodig acht.

BIJLAGE I   Scoretabel

hbo-masteropleiding Leren en Innoveren – MLI deeltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beoogde eindkwalificaties	V
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	V
Programma	V
Standaard 2. Oriëntatie programma	G
Standaard 3. Inhoud programma	G
Standaard 4. Vormgeving programma	G
Standaard 5. Instroom programma	V
Standaard 6. Studeerbaarheid programma	V
Standaard 7. Omvang en duur programma	voldaan
Personeel	G
Standaard 8. Doeltreffendheid personeelsbeleid	G
Standaard 9. Kwalificaties personeel	G
Standaard 10. Omvang personeel	G
Voorzieningen	G
Standaard 11. Huisvesting en materiële voorzieningen	G
Standaard 12. Studiebegeleiding en informatievoorziening	G
Kwaliteitszorg	G
Standaard 13. Periodiek evalueren	G
Standaard 14. Evalueren en verbetermaatregelen	G
Standaard 15. Betrekken van partijen bij interne kwaliteitszorg	V
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	V
Standaard 16. Toetsen en gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II Specifieke eindkwalificaties MLI

1. Rollen

De Master Leren & Innoveren is in staat (1) vernieuwingsprocessen in de eigen onderwijsorganisatie te initiëren, (2) ontwerpen voor nieuwe betekenisvolle leerpraktijken te genereren, (3) collega's te ondersteunen en te begeleiden bij de productie en implementatie van onderwijsontwerpen, teneinde op die wijze mede vorm te geven aan educatief leiderschap in de eigen organisatie. De beoogde reikwijdte en kwaliteit van het professionele handelen van de Master Leren & Innoveren zijn uitgewerkt in vijf rollen.

De vijf rollen zijn dekkend voor de rollen van de Master Leren & Innoveren zoals die worden omschreven in het landelijk profiel: leraar, ontwikkelaar en ondernemende onderzoeker, gesprekspartner en begeleider van collega's.

De Master Leren & Innoveren onderscheidt zich van afgestudeerden uit andere educatieve masteropleidingen in de nadruk op het primaire proces en de specifieke betrokkenheid bij onderwijsinnovatie en schoolontwikkeling, waarbij van een formele leidinggevende rol geen sprake is. De masteropleiding Leren & Innoveren onderscheidt zich van de academische masteropleidingen in de betekenis van de eigen werkomgeving voor het leerproces, want de leeropbrengsten worden daar toegepast en vraagstukken die daar spelen, vormen de aanleidingen voor onderzoek.

De vijf rollen van de Master Leren & Innoveren van hogeschool Inholland zijn een verbreding en verdieping van de rollen die voor de bachelor lerarenopleidingen van toepassing zijn. Zie hieronder.

ROLLEN	
Bachelor of Education	Master of Education
1. Uitvoerder van onderwijs	1. Expert in de uitvoering
2. Ontwerper van onderwijs	2. Innovatief ontwerper
3. Onderzoeker in de praktijk	3. Praktijkgericht onderzoeker
4. Teamlid en begeleider	4. Teamlid en educatief leider
5. Lerende professional	

1. Expert in de uitvoering

De Master Leren & Innoveren is een excellente leraar, die vanuit eigen expertise, gedegen kennis en actuele inzichten bijdraagt aan het vormgeven van rijke en betekenisvolle leeromgevingen en aan de verbetering van het leren in de eigen organisatie en van het pedagogisch-didactisch klimaat in die organisatie.

2. Innovatief ontwerper

De Master Leren & Innoveren ontwerpt - in multidisciplinaire samenwerking en op basis van eigen expertise, gedegen kennis en actuele inzichten - innovatieve leerpraktijken, inclusief de daarin te gebruiken materialen, werkvormen, toetsen en leeromgevingen.

3. Praktijkgericht onderzoeker

De Master Leren & Innoveren evalueert onderwijsvernieuwingen op kwaliteit en effectiviteit en voert aanvullend praktijkgericht onderzoek uit met gebruikmaking van zijn kennis van onderzoeksmethoden, waarbij hij zich richt op de toepassing en overdraagbaarheid van de onderzoeksresultaten.

4. Teamlid en educatief leider

De Master Leren & Innoveren initieert veranderingsprocessen en begeleidt collega's bij de implementatie van onderwijsvernieuwingen, waarbij hij gebruik maakt van zijn kennis van veranderingsprocessen in organisaties en die kennis productief maakt bij de scholing en ondersteuning van collega's en in zijn rol als adviseur van het management.

5. Lerende professional

De Master Leren & Innoveren expliciteert en verantwoordt zijn visie en opvattingen over onderwijs en onderwijsvernieuwingen op basis van eigen expertise, kennis en actuele inzichten en stelt deze ter discussie, waarbij hij zich richt op het organiseren van een professionele leercultuur, waarin ruimte is voor kennisontwikkeling, kennisdeling en kennisverspreiding.

2. Competenties

De Master leren & Innoveren opereert in de genoemde vijf rollen en verricht daarbij complexe beroepstaken op basis van een geïntegreerde inzet van de onderliggende competenties. Het competentieprofiel van de Master Leren & Innoveren sluit aan bij de ordening die ook bij de bachelor-opleiding is toegepast. Daarmee ontstaat er consistentie gezien de betekenis van het primaire proces in het profiel van beide type professionals, maar het biedt tevens zicht op het kwalitatieve onderscheid tussen de bachelor-opleiding en de masteropleiding. Daarmee richt de masteropleiding zich op een specifieke verbreding, verdieping en verrijking van deze competenties. Hieronder volgt een korte beschrijving van de competenties.

2.1. Interpersoonlijk competent

De Master Leren & Innoveren is competent in de omgang met leerlingen, maar ook met collega's en professionals uit organisaties in de omgeving in het kader van het initiëren en begeleiden van veranderingsprocessen en het ondersteunen van collega's bij ontwerp en implementatie van onderwijsvernieuwingen.

2.2. Pedagogisch competent

De Master Leren & Innoveren is pedagogisch competent in het werken met leerlingen en het omgaan met verschillen tussen die leerlingen, alsmede in het omgaan met hun ouders/ verzorgers, en is in staat een bijdrage te leveren aan het ontwikkelen van een pedagogische visie en pedagogisch beleid in de school en het concretiseren van deze visie binnen het primaire proces op schoolniveau en in contacten met de schoolomgeving.

2.3. Vakinhoudelijk en didactisch competent

De Master Leren & Innoveren is een expert in het ontwerpen, vormgeven en evalueren van zowel vakonderwijs als vakoverstijgend onderwijs voor leerlingen, en is in staat om leerlijnen en onderwijs op schoolniveau te ontwerpen, te begeleiden en evalueren, waarbij hij keuzes voor didactisch concept, begeleidingsvormen, toetsvormen en inrichting van de leeromgeving kan verantwoorden.

2.4. Organisatorisch competent

De Master Leren & Innoveren is organisatorisch competent bij het verzorgen van het onderwijs aan leerlingen en het uitvoeren van daaraan gerelateerde werkzaamheden, en hij kan veranderingsprocessen en onderwijsontwikkelingsprojecten op schoolniveau organiseren, waarbij hij zijn rol als educatief leider adequaat vormgeeft.

2.5. Competent in de samenwerking met collega's

De Master Leren & Innoveren werkt effectief samen met collega's en draagt bij aan de schoolorganisatie, geeft daarbij vorm aan zijn rol als educatief leider, waarbij hij ervoor zorgt dat zijn werk is afgestemd op het werk van zijn collega's, constructief bijdraagt aan vormen van overleg in de school, collega's begeleidt in processen van onderwijsontwikkeling en bijdraagt aan het ontwikkelen van de school als lerende organisatie.

2.6. Competent in de samenwerking met de omgeving

De Master Leren & Innoveren werkt effectief samen met ouders en met professionals uit instellingen/organisaties in de schoolomgeving, zodat niet alleen de ontwikkeling van elke leerling optimaal wordt ondersteund, maar ook processen van onderwijsontwikkeling worden verrijkt en leren in school wordt verbonden met leren buiten de school, waarbij hij zijn werk afstemt op het werk van professionals uit de schoolomgeving en goede contacten onderhoudt met ouders en professionals die een bijdrage kunnen leveren aan het onderwijs.

2.7. Competent in reflectie en zelfsturing

De Master Leren & Innoveren ontwikkelt zich voortdurend als professional, zowel in de rol van leraar als in de rol van educatief leider in de school, waarbij hij eigen competenties en opvattingen onderzoekt en planmatig verder ontwikkelt, afgestemd op de ontwikkelingsbehoefte van de school, en waarbij hij zich ook bewust is van eigen waarden, normen en onderwijskundige opvattingen en deze voortdurend relateert aan het beleid en de visie van de school.

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

1. Schematisch overzicht

Jaar 1	
Semester 1 – 15 ec's	Semester 2 – 15 ec's
Betekenisvol leren – 15 ec's	Effectief innoveren – 15 ec's
Onderwijseenheid met toetsproducten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Paper "Betekenisvol leren" ▪ Onderzoeksplan ▪ Onderwijsontwerp ▪ Dossier "Rolontwikkeling in de praktijk" 	Onderwijseenheid met toetsproducten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Paper "Effectief innoveren" ▪ Evaluatieonderzoek ▪ Veranderplan ▪ Dossier "Rolontwikkeling in de praktijk"
Onderzoeksmethodiek	
Coaching & Intervisie	

Jaar 2	
Semester 3 – 15 ec's	Semester 4 – 15 ec's
Elective course	
Onderwijseenheid met toetsproducten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Theoretisch kader masterthesis ▪ Onderzoeksontwerp masterthesis ▪ Product leerteam ▪ Dossier "Rolontwikkeling in de praktijk" 	Masterthesis (12 ec's)
	Rolontwikkeling in de praktijk (3 ec's)
Onderzoeksmethodiek	
Coaching & Intervisie	

2. Onderwijseenheden en rolontwikkeling

Onderwijseenheid	Rolontwikkeling
Paper "Betekenisvol leren"	Expert in de uitvoering Praktijkgericht onderzoeker
Onderzoeksplan	Praktijkgericht onderzoeker
Onderwijsontwerp	Innovatief ontwerper
Dossier "Rolontwikkeling in de praktijk"	Lerende professional
Paper "Effectief innoveren"	Innovatief ontwerper Praktijkgericht onderzoeker
Evaluatieonderzoek	Praktijkgericht onderzoeker
Veranderplan	Teamlid en educatief leider
Dossier "Rolontwikkeling in de praktijk"	Lerende professional
Theoretisch kader masterthesis	Praktijkgericht onderzoeker
Onderzoeksontwerp masterthesis	Praktijkgericht onderzoeker
Product leerteam	Teamlid
Dossier "Rolontwikkeling in de praktijk"	Lerende professional
Masterthesis	Praktijkgericht onderzoeker
Rolontwikkeling in de praktijk	Lerende professional

BIJLAGE IV   Programma, werkwijze en beslisregels

Programma audit MLI Inholland – Locatie Den Haag – 14 juni 2013

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerpen
08.15 – 08.30		Inloop & ontvangst auditpanel
08.30 – 09.15		Vooroverleg auditpanel
09.15 – 10.15	<u>Domeinmanagement / opleidingsmanagement</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Marij Urlings, domeindirecteur Onderwijs, Leren en Levensbeschouwing (OLL) ▪ Wiebo Spoelstra, manager Onderwijs, verantwoordelijk voor MLI ▪ Jeroen Onstenk, academic director MLI 	<ul style="list-style-type: none"> - Strategisch beleid, visie, missie (MVS) - Ontwikkelingen in het werkveld / relatie beroepenveld - Marktpositie / positionering & profilering - Internationale focus - Visie op toegepast onderzoek / lectoraat & kenniskring - Kwaliteitszorg - Personeelsbeleid / Scholing - Resultaten / Onderwijsrendement
10.15 – 10.30		Intern overleg auditpanel
10.30 – 11.00 <i>Parallel</i>	Rondleiding locatie Den Haag	Verificatie algemene en specifieke voorzieningen (w.o.: mediatheek, ICT-voorzieningen, studentvolgsysteem)
10.30 – 11.00 <i>Parallel</i>	Open spreekuur	
11.00 – 12.00		Bijwonen van onderwijsactiviteiten: Onderzoeksdag EXT4
12.00 – 13.00	Werklunch	Intern overleg auditpanel Inzage van documenten

Programma audit MLI Inholland – Locatie Amstelveen – 21 juni 2013

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerpen
08.00 – 08.15		Inloop & ontvangst auditpanel
08.15 – 09.15		Intern overleg auditpanel
09.15 – 10.45	<u>Docenten en lector</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeroen Onstenk, lector “Geïntegreerd Pedagogisch Handelen” en academic director MLI ▪ Jos Fransen, expert docent en associate lector “eLearning” ▪ Leontine van Schie, docent en coach / supervisor ▪ Pieter Swager, expert docent en lid kenniskring “eLearning” ▪ Jan Halin, docent en lid kenniskringen: <ul style="list-style-type: none"> - “Geïntegreerd Pedagogisch Handelen” - “Leiderschap in het Onderwijs” 	<ul style="list-style-type: none"> - Curriculumontwikkeling, -evaluatie en – bijstelling in het algemeen - Kenmerken van het programma (karakteristieken) - Samenhang programma (ook aansluiting instroom – propedeuse) - Praktijkcomponenten - Internationalisering - Toetsbeleid - Toegepast onderzoek - Programma studieloopbaanbegeleiding / studeerbaarheid, studielast - Onderzoek - Invloed lectoraat op / betrokkenheid bij het programma - Betrokkenheid docenten en het werkveld (bij onderzoek/ lectoraat) - Resultaten onderzoek / lectoraat
10.45 – 11.00		Intern overleg auditpanel
11.00 – 11.45	<u>Examencommissie</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gitte Buitelaar, voorzitter examencommissie MLI (en coördinator MLI) ▪ Hans Rader, lid examencommissie MLI (en docent MLI) ▪ Caroline Strijker, voorzitter centrale examencommissie OLL (en adviserend lid ex.cie MLI) 	<ul style="list-style-type: none"> - Taken en rollen van de examencommissie - Bevoegdheden, ook met het oog op de Wet Versterking Besturing - Relatie tot het management - Kwaliteitsborging toetsen en beoordelen (Relatie tot de) toetscommissie - Kwaliteitsborging afstudeerders - Ontwikkel agenda
11.45 – 12.30	(Werk)lunch	Intern overleg auditpanel
12.30 – 13.00	Rondleiding locatie Amstelveen	Verificatie algemene en specifieke voorzieningen (w.o.: mediatheek, ICT-voorzieningen, studentvolgsysteem)
13.00 – 14.00	<u>Studenten</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Monique Heemskerk ▪ Cecile Swennenhuis ▪ Rob Hoevenaars ▪ Zac Woolfitt ▪ Wendelien Plomp 	<ul style="list-style-type: none"> - Invloed op programmering MLI - Kwaliteit docenten - Informatievoorziening - Aansluiting vooropleiding / toelating - Toetsen en beoordelen - Studiebegeleiding (incl. buitenschoolse component) - Studeerbaarheid / studielast - Materiële voorzieningen - Afstuderen

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerpen
14.00 – 14.30	<u>Kwaliteitszorg en opleidingscommissie</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gitte Buitelaar, coördinator MLI ▪ Rianne Stoll, medewerkster Kwaliteitszorg ▪ Hans Rader, voorzitter opleidingscommissie MLI ▪ Hanneke Santegoets, studentlid opleidingscommissie MLI ▪ Gera Nieuwenhuis, studentlid opleidingscommissie MLI 	<ul style="list-style-type: none"> - Interactie OC met het management - Rol OC bij de interne kwaliteitszorg - Mate van betrokkenheid in het besluitvormingsproces - Evaluatie van resultaten - Maatregelen tot verbetering - Betrekken van medewerkers, studenten, alumni, werkveld - Monitoring & verantwoording
14.30 – 15.15		Intern overleg / Inzage van documenten
15.15 – 16.15	<u>Alumni</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rob Freeke ▪ Marit Wolffenbittel ▪ Simone Bijman ▪ Arjan van Heukelom <u>Vertegenwoordigers werkveld</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Egbert Bol, (werkveld: hbo) clustermanager Luchtvaarttechnologie Inholland ▪ Wim Schut, (werkveld: primair en voortgezet onderwijs) lid CvB SCO Delft lid Werkveldadviesraad 	<ul style="list-style-type: none"> - Het belang van de MLI-opleiding - Kwaliteit van het programma - Betrokkenheid bij interne kwaliteitszorg - Het belang van de MLI-opleiding - Kwaliteit van het MLI-programma - Kwaliteit afgestudeerden MLI - Betrokkenheid bij interne kwaliteitszorg
16.15 – 16.30		Bepaling pending issues
16.30 – 16.45	Afhankelijk van het onderwerp	Pending issues
16.45 – 17.30		Interne terugkoppeling: bepaling beoordeling
17.30 – 17.45	<u>Alle genodigden</u>	Terugkoppeling op hoofdlijnen

Werkwijze

Beoordelingskader

Bij de beoordeling van de betreffende deeltijd masteropleiding MLI is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 22 november 2011. Daarin staan de 16 standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het betreffende panel de kwaliteit van die opleiding vaststelt.

Documentanalyse en locatiebezoek

Op basis van de door masteropleiding MLI geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een voorlopig beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de MLI-opleiding. De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentanalyse en op het verkrijgen van aanvullende informatie over bijvoorbeeld (1) de inhoud van het opleidingsprogramma, (2) de uitvoering van het personeelsbeleid, (3) de uitvoering van de interne kwaliteitszorg, (4) de uitvoering van de studiebegeleiding en de informatievoorziening en (5) de uitvoering van het beleid inzake toetsen en beoordelen. Dit geschiedde door middel van gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding & het werkveld ('gesprekken tussen vakgenoten'), door gesprekken met studenten en via het raadplegen van additionele documentatie m.b.t. de inhoud van het opleidingsprogramma en m.b.t. de uitvoering van de hier genoemde beleidsonderdelen.

De verificatie door het auditpanel geschiedde voorts door hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en -daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditpanel at random een werkcollege bezocht en met de daar aanwezige studenten gesproken.

Verantwoording keuze gesprekspartners

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Rapportage

Het oordeel van het auditpanel, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de MLI-opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden. Daarna heeft het auditpanel het definitieve rapport vastgesteld.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Het auditpanel heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgenomen in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'. Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 16 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste de standaarden 1, 3, 6, 9, 13, 14, 15 en 16 als 'goed' worden beoordeeld.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste de standaarden 1, 3, 6, 9, 13, 14, 15 en 16 als 'excellent' worden beoordeeld.

BIJLAGE V   Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische Reflectie masteropleiding Leren 7 Innoveren, april 2013
- Procedure voor het verkrijgen van een accreditatie voor een opleiding, Inholland Bestuur & Beleid, Afdeling Onderwijs & Onderzoek
- Paneladvies bij aanvraag voor de Toets Nieuwe Opleiding
- Resultaten NSE 2011 en 2012
- Strategisch programma 'Verbinding als opdracht' (2011)
- Onderzoeksprogramma domein Onderwijs, Leren en Levensbeschouwing
- HBO-Raad (2006). Kwaliteit vergt keuzes. Bestuurscharter lerarenopleidingen
- Overzicht van het niveau van bekwaamheid van de Master Leren & Innoveren
- Studiehandleiding Betekenisvol Leren / Studiehandleiding Effectief Innoveren
- Studiehandleiding Elective Course / Masterthesis
- Jaarrooster (2012-2013)
- Toetsbeleid 2011 – 2015 Masteropleiding Leren & Innoveren
- Docentenpeiling 2011-2012
- Onderwijsbeleidsplan van de masteropleiding Leren & Innoveren
- Onderwijs- en Examenregeling (OER) 2012-2013
- Accreditatiescan T-2 masteropleiding Leren & Innoveren 2011
- Samenstelling en taken van de adviesraden
- Studiesucces in de masteropleiding Leren & Innoveren
- Onderwijsraad. Waardering voor het leraarschap (2006)
- Commissie Leraren (2007). Actieplan 'Leerkracht' van Nederland
- Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications
- Literatuurlijst masteropleiding Leren & Innoveren (2012-2013)
- Overzicht CV's docenten
- Overzicht gastdocenten
- Fransen, J. (2011). *The power of peer-review in the Master program Learning & Innovation*. Paper presented at the ATEE 2011 Conference. Latvia: Riga.
- Informatiebrochure Masteropleiding Leren & Innoveren
- Overzichtslijst afstudeeronderzoeken (Masterthesis) 2011 t/m 2013
- Veertien theses:
  - 2011: 478279 – 481964 – 481286
  - 2012: 497166 – 504560 – 3114489 – 36753 – 98200441 – 478287 – 36264 – 497982
478281 – 478286 – 31513
- Overzichtslijst dossiers "Rolontwikkeling in de praktijk" 2011 t/m 2013
  - Een tiental dossiers
- Representatieve selectie uit 1^e en 2^e jaar van gemaakte toetsen / opdrachten / papers / essays (+ beoordelingscriteria)
- Overzicht van internationale activiteiten
- Overzicht van contacten met het werkveld
- Verslagen overleg in relevante commissies en organen

BIJLAGE VI Overzicht auditpanel / onafhankelijkheidsverklaringen

Overzicht auditpanel

1	De heer Van der Herberg is partner bij Hobéon, heeft ruime ervaring met audits in het voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs en was voorheen schoolleider van een grote onderwijsorganisatie.
2	De heer Mahieu is hoogleraar Opleidings- en Onderwijswetenschappen & Specifieke lerarenopleiding bij de Universiteit Antwerpen en voorzitter van het Instituut voor Onderwijs en Informatiewetenschappen van de UA. Ook is hij lid van een groot aantal gremia op het gebied van onderwijs(management) en lerarenopleidingen en hoofdredacteur van 'School en Samenleving'. Hij publiceert regelmatig in (internationale) vaktijdschriften.
3	Mevrouw Bakx is lector Leren & Innoveren aan de Fontyspabo's en academic director van de masteropleiding Leren & Innoveren van Fontys. Zij werkt voorts als senior onderzoeker aan de Eindhoven School of Education van de Technische Universiteit Eindhoven (TU/e).
4	Mevrouw Koningstein is leerkracht (PO), heeft een eigen adviesbureau INTI Communicatie en studeert momenteel aan de masteropleiding Leren & Innoveren van de Marnix Academie

Secretaris: drs. R.F. Stapert – NVAO gecertificeerd – 2010.

Het auditpanel is door de NVAO goedgekeurd - registratie onder nummer 001739.

Onafhankelijkheidsverklaringen leden auditpanel en secretaris

Zie volgende bladzijden.

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

R B vd Herberg

is als voorzitter gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Masteropleiding Leren en Innoveren

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool Inholland

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Den Haag

Datum: 7 maart 2013

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Paul Mahieu, !

is als deskundige gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Masteropleiding Leren en Innoveren

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool Inholland

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Antwerpen

Datum: 25/02/2013

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Anouke W.E.A. Bakx

is als deskundige gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Masteropleiding Leren en Innoveren

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool Inholland

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

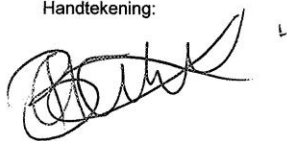
Plaats:

Tilburg

Datum:

25-2-2013

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)
C.T. Koningstein

---

is als studentlid gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Master Leren en Innoveren

---

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool Inholland

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Zaandam

Datum: 10 april 2013

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

R. STAPEL

HOBÉON (ANGEVORHOUD 14)

2514 GD Den Haag

is als secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Masteropleiding Leren en Innoveren

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool Inholland

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats:

Den Haag

Datum:

7/3-2013

Handtekening:

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl